

**Strategia rozwoju
Gminy Miejskiej Legionowo
do 2035 roku**

Legionowo 2026

Spis treści

Wstęp	3
I Wnioski z diagnozy strategicznej Gminy	4
I.1. Wnioski z diagnozy w obszarze społecznym	4
I.1.1. Demografia	4
I.1.2. Pomoc społeczna	6
I.1.3. Rynek pracy	8
I.1.4. Edukacja.....	10
I.1.5. Kultura, aktywność społeczna	13
I.1.6. Ochrona zdrowia	17
I.1.7. Bezpieczeństwo	19
I.2. Wnioski z diagnozy w obszarze gospodarczym.....	24
I.3. Wnioski z diagnozy w obszarze przestrzennym i środowiskowo-klimatyczne	27
I.3.1. Warunki środowiskowe i klimatyczne	27
I.3.2. Infrastruktura techniczna i społeczna	28
I.3.3. Walory historyczne i środowiskowe	32
I.3.4. Planowanie przestrzenne	32
II Kierunki rozwoju.....	37
II.1. Plan rozwoju miasta.....	37
II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym.....	51
II.3. Obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym	52
II.4. Polityka przestrzenna.....	54
II.4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	54
II.4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	77
II.5. Kierunki rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej	84
II.6. Ustalenia związane z art. 326 Prawa wodnego	85
III. Wdrażanie strategii	87
III.1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	87
III.2. Ramy finansowe realizacji Strategii	90
Spis tabel	92
Spis rysunków.....	92

Wstęp

Prace nad Strategią rozpoczęto na podstawie Uchwały Nr X/149/2025 Rady Miasta Legionowo z dnia 25 lutego 2025 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia strategii rozwoju Gminy Miejskiej Legionowo do 2035 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Strategia powstawała przy aktywnym udziale mieszkańców, którzy brali udział w warsztatach strategicznych, pozwalających określić największe wyzwania stojące przed samorządem, atuty oraz kierunki rozwoju. Spotkanie odbyło się w dniu 18 września 2025 r.

W trakcie prac zaangażowany był również Zespół ds. opracowania Strategii rozwoju Gminy Miejskiej Legionowo do 2035 roku oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Legionowo do 2035 roku powołany Zarządzeniem nr 189/2025 Prezydenta Miasta Legionowa z dnia 19 maja 2025 roku. W jego skład wchodzi 36 osób reprezentujących miasto Legionowo, spółki gminne i przedstawicieli instytucji powiatu legionowskiego.

Układ dokumentu wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, zgodnie z którą Strategia musi zawierać następujące elementy:

1. wnioski z diagnozy;
2. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;
3. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
4. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
5. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
6. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
7. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
8. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;

9. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
10. ramy finansowe i źródła finansowania.

I Wnioski z diagnozy strategicznej Gminy

Rozdział zawiera wnioski, które wynikają z Diagnozy Strategicznej Miasta Legionowo, przygotowanej na potrzeby opracowania strategii. Zgodnie z aktualnym brzmieniem ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, dokument ten stanowi obecnie odrębne opracowanie.

Do strategii włączane są jedynie najważniejsze ustalenia, które mają zasadniczy wpływ na sytuację społeczną, ekonomiczną, przestrzenną i środowiskową gminy oraz wyznaczają kluczowe punkty odniesienia dla planowanej interwencji.

Na potrzeby diagnozy pozyskano dane zarówno z Urzędu Miasta Legionowo i jego jednostek organizacyjnych, jak i od innych podmiotów publicznych (np. Komendy Powiatowej Policji w Legionowie) oraz z zasobów statystyki publicznej (Bank Danych Lokalnych GUS). Podstawę stanowiły w dużej mierze ogólnodostępne sprawozdania i raporty z działalności podmiotów publicznych. Każdy z podrozdziałów zawiera część podsumowującą w formie uproszczonej analizy SWOT, przedstawionej w formie tabelarycznej, która syntetyzuje kluczowe zagadnienia omówione w diagnozie.

I.1. Wnioski z diagnozy w obszarze społecznym

I.1.1. Demografia

Położenie Gminy Miejskiej Legionowo w obrębie aglomeracji warszawskiej, w istotnym zakresie warunkuje kierunki oraz tempo zmian demograficznych. Liczba mieszkańców na koniec 2024 roku zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego wynosiła 52247 osób, co stanowiło 39,2% ludności powiatu legionowskiego. Koncentracja mieszkańców na relatywnie niewielkiej przestrzeni miasta powoduje, że wartość wskaźnika gęstości zaludnienia jest bardzo wysoka i wynosiła w 2024 roku 3858,7 os./km².

Dynamika zmian liczby ludności w latach 2015-2024 wskazuje nieznaczne słabnięcie potencjału demograficznego miasta. W ciągu dekadę liczba mieszkańców spadła o niespełna 4%, przy znacznym wzroście w pozostałych gminach powiatu legionowskiego.

Obserwowane od dekady trendy demograficzne wskazują, że w przypadku ich utrzymania liczba mieszkańców Gminy Miejskiej Legionowo będzie nieznacznie spadać. Na zahamowanie tempa wpłynąć może wzrost atrakcyjności gminy, a co za tym idzie powstrzymanie ewentualnego odpływu mieszkańców. Analiza danych dla migracji wskazuje, że rok 2023 był pierwszym od 2019, w którym odnotowano odwrócenie kierunku migracji w gminie. Odnotowano dodatnią wartość współczynnika migracji (+1,2 ‰).

Procesy demograficzne związane z przyrostem naturalnym w gminie porównywane są do procesów obserwowanych w województwie i powiecie. Analiza danych w latach 2014-2024 wskazuje na konsekwentny kierunek spadku liczby urodzeń. Przyczyn upatrywać należy w ogólnie obserwowanych trendach demograficznych, w nałożeniu się na siebie dwóch zjawisk: spadku liczby urodzeń wynikającego ze zmiany modelu rodziny na 2+1 oraz odłożeniu decyzji lub rezygnacji z posiadania dziecka.

Z punktu widzenia edukacji, rynku pracy, czy też ogólnego rozwoju usług społecznych szczególnie ważny jest wiek ekonomiczny ludności. Populacja osób w wieku przedprodukcyjnym w 2024 roku była niższa (18,4%) od wartości dla województwa (19,1%) oraz powiatu (21,2%) i wykazuje tendencję spadkową. Analiza danych historycznych wskazuje, że zarówno w Gminie Miejskiej Legionowo, jak i całym regionie odnotowuje się wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, a także spadek udziału osób w wieku produkcyjnym. Niekorzystnym zjawiskiem jest ponadto większy, względem powiatu oraz województwa, wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym.

Rozpatrując sytuację demograficzną, na uwagę zasługują wszystkie z przedstawionych wyżej grup aktywności ekonomicznej: młodzież wchodząca na rynek pracy oraz osoby starsze – już na tym rynku funkcjonujące – jako atrakcyjne zasoby pracy, potrzebujące wsparcia w zakresie rozwijania kwalifikacji zawodowych. Ważne będzie także wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym czy też tych, które wkrótce ten wiek osiągną. W ich przypadku znaczące jest szerzenie idei uczenia się przez całe życie oraz wydłużania aktywności zawodowej (w tym także społecznej) w celu zapewnienia jak największego bezpieczeństwa i równowagi socjalnej na poziomie powiatu. Dodatkowe potrzeby będą wiązały się z organizacją systemu opieki (w tym zdrowotnej), a także zapewnieniem warunków dla aktywnego i godnego życia dla seniorów.

I.1.2. Pomoc społeczna

Główną jednostką organizacyjną odpowiadającą w Gminie Miejskiej Legionowo za realizację działań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz inne działania pomocowe jest Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Legionowie. W strukturze OPS działają: Dzienny Dom Senior+, Klub Młodzieżowy OPS, Świetlica Terapeutyczna, Warsztat Terapii Zajęciowej, Klub Integracji Społecznej oraz Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne.

Wsparcia mieszkańcom Legionowa udzielają również jednostki prowadzone przez Powiat Legionowski: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie, Powiatowe Centrum Integracji Społecznej w Legionowie oraz Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych. Dodatkowo w Legionowie funkcjonuje Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn, prowadzone przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej.

Zakres zapotrzebowania na pomoc społeczną, a co za tym idzie występowanie trudnych sytuacji życiowych, można zdiagnozować, analizując wskaźnik liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności. W Gminie Miejskiej Legionowo w 2023 roku na 10 tys. ludności przypadało 310 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, więcej niż średnio w powiecie legionowskim (249), województwie mazowieckim (271) i nieco mniej niż średnio w Polsce (338). Wskaźnik dla Legionowa od 2020 roku jest wyższy niż dla powiatu oraz województwa i kształtuje się mniej więcej na poziomie średniej krajowej.

Wskaźnik deprivacji lokalnej, wskazujący na liczbę pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców wykazuje tendencję malejącą. W 2024 roku wskaźnik ten wyniósł 2,54%.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wykazuje niewielką tendencję malejącą, z wyjątkiem roku 2022, w którym zarówno liczba rodzin, jak i osób w rodzinach wzrosła, może być to związane z pandemią Covid-19. W 2024 roku z pomocy społecznej korzystało 2695 rodzin, w których żyły 5244 osoby. Widoczny jest nieco większy spadek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej niż liczby rodzin, co oznacza większą liczbę małych gospodarstw korzystających z pomocy, szczególnie gospodarstw jednoosobowych.

Analiza powodów udzielania pomocy społecznej wskazuje, że do najczęstszych należą długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie. Kolejne ważne powody to bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, bezdomność i potrzeba ochrony macierzyństwa. Pozostałe powody występują znacznie rzadziej.

Analiza świadczeń udzielanych przez pomoc społeczną wskazuje, że w przypadku świadczeń pieniężnych dominującą formą pomocy jest zasiłek celowy, głównie w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”. Znacznie rzadziej przyznawany jest zasiłek stały przysługujący osobom niezdolnym do pracy ze względu na wiek lub całkowicie niezdolnym do pracy o niskich dochodach. Najrzadziej przyznawany jest zasiłek okresowy, dla osób czasowo potrzebujących pomocy ze względu na trudną sytuację życiową. Należy zwrócić uwagę na znaczny spadek liczby osób uzyskujących świadczenia pieniężne z pomocy społecznej, szczególnie w odniesieniu do zasiłków celowych, jak i zasiłków stałych.

Pomoc społeczna realizuje również świadczenia niepieniężne, w tym świadczenia rzeczowe i usługowe. Bardzo duża liczba osób korzysta ze wsparcia w formie specjalistycznego poradnictwa, co wskazuje zapotrzebowanie na tego typu pomoc. Wśród świadczeń o charakterze rzeczowym ważną rolę odgrywa posiłek, a także udzielenie schronienia. Znacząca liczba osób korzysta z usług opiekuńczych. Dodatkowo pomoc społeczna prowadzi również wsparcie w ramach innych ustaw, a także wdraża różnorodne programy na rzecz osób w trudnych sytuacjach życiowych, m.in. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Opieka wytchnieniowa” czy „Korpus Wsparcia Seniorów”.

Wskaźnik pracy socjalnej, obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do ogółu rodzin, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej, jest w Gminie Miejskiej Legionowo bardzo wysoki, w latach 2020-2024 przekraczał 200%, w 2024 roku wyniósł 273,6%, co wskazuje na bardzo duże znaczenie w działalności pomocowej wsparcia udzielanego przez pracownika socjalnego. Wykorzystywanie pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa wskazuje na ukierunkowanie pomocy społecznej na działalność wspierającą oraz usamodzielniającą.

Jednym z ważnych powodów udzielania pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodziny z takimi

problemami mogą korzystać z usług asystenta rodziny. W latach 2020-2024 w Ośrodku Pomocy Społecznej pracowało dwóch lub trzech asystentów rodziny. Liczba rodzin objętych opieką asystenta w latach 2020-2023 utrzymywała się na stałym poziomie około 35 rodzin, znacznie wzrosła w roku 2024, gdy pod opieką asystentów rodziny było aż 46 rodzin. Podkreślić należy, że liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2024 roku spadła do poziomu 86 rodzin, przy 160 rodzinach w 2020 roku i 103 w 2023 roku, więc zwiększenie liczby rodzin objętych asystenturą oznacza szersze oddziaływania w ramach wsparcia tych rodzin.

Mocną stroną środowiskowej pomocy społecznej jest funkcjonowanie w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej w Legionowie licznych ośrodków wsparcia dedykowanych mieszkańcom w różnych trudnych sytuacjach życiowych. Liczba miejsc w ośrodkach wsparcia jest wykorzystywana przez mieszkańców korzystających z pomocy, jedynie Warsztat Terapii Zajęciowej w Legionowie dysponuje wolnymi miejscami. Świadczy to o zapotrzebowaniu na środowiskową pomoc społeczną.

I.1.3. Rynek pracy

Polityka rynku pracy na poziomie lokalnym prowadzona jest przez samorząd powiatowy. Główną jednostką udzielającą wsparcia osobom bezrobotnym jest Powiatowy Urząd Pracy, zlokalizowany w Legionowie.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy w powiecie legionowskim jest mniej korzystna niż ogólnie w województwie mazowieckim. Stopa bezrobocia w powiecie legionowskim jest wyższa niż średnio w województwie mazowieckim i w Polsce. Na koniec marca 2025 roku stopa bezrobocia wyniosła 6,2%, podczas gdy w województwie mazowieckim 4,2%, a średnio w kraju 5,3%. Stopa bezrobocia spadała w latach 2020-2022, jednak w 2023 wzrosła i na koniec marca 2025 roku jest również nieco wyższa niż na koniec roku 2024. Spadek bezrobocia z 8,2% w 2020 roku jest zdecydowanie korzystny, jednak ciągle stopa bezrobocia jest wyższa od średniej województwie i krajowej.

W powiecie legionowskim wysoka jest również stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych, mierzona jako stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Stopa napływu bezrobotnych w powiecie była wyższa

niż w województwie w całym okresie analizy, jednak na koniec marca 2025 roku przewyższyła również średnią dla Polski i jest znacznie wyższa niż w latach poprzednich.

Na koniec 2024 roku odnotowano 921 osób bezrobotnych z terenu Gminy Miejskiej Legionowo, co stanowiło 44,3% ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie gminy najwyższa była w 2020 roku – odnotowano wówczas 1344 osoby bezrobotne, następnie spadała do roku 2022, wzrosła w roku 2023, by znów spaść w roku 2024 do najniższego poziomu w analizowanym okresie. Identyczna tendencja dotyczy bezrobocia zarówno u kobiet, jak i mężczyzn.

Warto również zwrócić uwagę na udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten jest dla powiatu legionowskiego korzystny na tle województwa i kraju. Dla samej Gminy Miejskiej Legionowo wskaźnik ten jest wyższy niż dla powiatu legionowskiego ogółem. W 2023 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł 3,3%, natomiast w powiecie legionowskim 2,8%.

Wśród kategorii osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie Miejskiej Legionowo należy zwrócić uwagę na dużą liczbę bezrobotnych długotrwale oraz bezrobotnych powyżej 50. roku życia. W ostatnich latach zmniejszyła się liczba bezrobotnych posiadających małe dzieci, ale na wysokim poziomie utrzymuje się liczba młodych bezrobotnych, a także bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

Bezrobotni, szczególnie długotrwale, często wymagają wsparcia pomocy społecznej. O zakresie tego wsparcia świadczy wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej, obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Rósł on w latach 2020-2022, osiągając w 2022 roku najwyższą wartość 54%, po czym spadł i w 2024 roku wyniósł 29%. Jest to tendencja zdecydowanie korzystna, choć wskaźnik nadal uznać należy za wysoki.

Trudność z podjęciem zatrudnienia wiąże się z ograniczoną liczbą ofert pracy dla osób bezrobotnych na terenie powiatu legionowskiego. Wskaźnik bezrobotnych zarejestrowanych na jedną ofertę pracy jest w powiecie legionowskim bardzo wysoki w porównaniu do województwa mazowieckiego i średniej krajowej. W odniesieniu do roku 2020, gdy na jedną

ofertę przypadało 45,5 bezrobotnych, wskaźnik ten znacznie zmalał – do poziomu 25,4 w 2024 roku, jednak jest nadal niekorzystny w porównaniu ze wskaźnikiem dla województwa mazowieckiego (7,2) i Polski (9,3). Liczba wolnych miejsc pracy w powiecie legionowskim utrzymuje się na podobnym poziomie. Należy podkreślić, że w tym zakresie występuje zróżnicowanie liczby ofert zależnie od miesiąca, jednak jest ich zdecydowanie za mało w relacji do liczby osób bezrobotnych.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy w powiecie legionowskim jest mniej korzystna niż w województwie mazowieckim i w Polsce. Jako wysoki należy określić wskaźnik napływu bezrobotnych i dużą liczbę bezrobotnych zarejestrowanych na jedną ofertę pracy (25,4 w 2024 roku). W Gminie Miejskiej Legionowo odnotowuje się znaczne liczby bezrobotnych, zwłaszcza długotrwale bezrobotnych i osób w wieku powyżej 50 lat, co często wiąże się z koniecznością udzielania wsparcia z pomocy społecznej. Kluczowym wyzwaniem dla miasta jest ograniczona liczba ofert pracy.

I.1.4. Edukacja

W obszarze edukacji zadania samorządu gminnego obejmują przede wszystkim prowadzenie przedszkoli i szkół podstawowych. Dodatkowo gminy realizują również zadania w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. W sektorze edukacji i opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy Miejskiej Legionowo funkcjonują placówki publiczne, prowadzone przez Gminę Miejską Legionowo oraz Powiat Legionowski, a także placówki prowadzone przez podmioty niepubliczne. Zapewniają one dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3, edukacji przedszkolnej, szkolnej na poziomie szkoły podstawowej, średniej i policealnej, w tym dostęp do kształcenia dla osób dorosłych. Na terenie Gminy Miejskiej Legionowo zapewniony jest również dostęp do szkolnictwa specjalnego.

Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewnia żłobek publiczny – Żłobek Miejski Motylkowy Świat, prowadzony przez Gminę Miejską Legionowo, który ma siedziby w dwóch lokalizacjach (siedziba główna i filia). Jego ofertę uzupełniają 4 placówki prywatne (według portalu Empatia na dzień 15.05.2025). Dane GUS wskazują, że w 2023 roku do placówek opieki nad dziećmi do lat 3 uczęszczało łącznie 332 dzieci, a liczba dzieci objętych opieką żłobkową od 2020 roku utrzymuje się na podobnym poziomie. Wskaźniki dotyczące opieki żłobkowej są dla gminy korzystne. W 2023 roku odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w Legionowie wyniósł 27,6%, podczas gdy w powiecie legionowskim 26,3%, województwie mazowieckim

20,9%, a średnio w Polsce zaledwie 19,5%. Odsetek dzieci uczęszczających do żłobków systematycznie rośnie.

Gmina Miejska Legionowo prowadzi 11 przedszkoli. Dodatkowo w mieście działają przedszkola oraz punkty przedszkolne prowadzone przez podmioty niepubliczne: sektor prywatny, organizacje pozarządowe i podmioty wyznaniowe – łącznie 14 placówek. Wszystkie gminne szkoły podstawowe prowadzą oddziały przedszkolne obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego (tzw. zerówki). W roku szkolnym 2024/2025 do gminnych przedszkoli uczęszczało 1759 dzieci, ich liczba od roku 2022/2023 maleje. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych opieką przedszkolną na terenie Gminy Miejskiej Legionowo przekracza 100%, co wskazuje na fakt, że do placówek na terenie Legionowa uczęszczają również dzieci spoza miasta. Wszystkie przedszkola gminne posiadają place zabaw oraz własną kuchnię, dzięki czemu posiłki przygotowywane są na miejscu.

Gmina Miejska Legionowo zapewnia dostęp do edukacji na poziomie szkoły podstawowej w 6 placówkach. Dodatkowo uczniowie mogą uczęszczać do 4 szkół prowadzonych przez podmioty niepubliczne: prywatne, pozarządowe i wyznaniowe: Niepubliczna Szkoła Podstawowa Eduspektrum, Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, Salezjańska Szkoła Podstawowa oraz Społeczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi Nr 35 im. Noblistów Polskich Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Legionowie.

Szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę Miejską Legionowo to placówki duże, prowadzące po kilka oddziałów w każdym roczniku. Do każdej z placówek uczęszcza od pół tysiąca do tysiąca dzieci. Liczba uczniów w szkołach podstawowych wykazuje na ogół niewielką tendencję spadkową.

W Legionowie funkcjonują również placówki zapewniające edukację na poziomie ponadpodstawowym. Gmina Legionowo prowadzi II Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana III Sobieskiego, a powiat legionowski: Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Legionowie oraz Powiatowy Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jerzego Siwińskiego w Legionowie, który oferuje naukę w technikum i szkole branżowej. Ofertę tę uzupełniają Niepubliczne Liceum Językowe Academy of the Future oraz placówki oferujące kształcenie osób dorosłych: Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Pascal” w Legionowie i Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Żak”. Na terenie Gminy Miejskiej Legionowo działają

również placówki edukacyjne oferujące edukację policealną oraz kursy i szkolenia, w tym o charakterze zawodowym.

Powiat legionowski zapewnia na terenie Legionowa dostęp do kształcenia specjalnego. W ramach Powiatowego Zespołu Szkół i Placówek Specjalnych, prowadzonego przez powiat legionowski, funkcjonuje przedszkole specjalne, specjalna szkoła podstawowa i szkoła specjalna przysposabiająca do pracy. Pomoc uczniom zapewnia prowadzona przez powiat legionowski Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Infrastruktura szkolna w szkołach prowadzonych przez Gminę Miejską Legionowo jest w stanie dobrym, jednak poszczególne elementy wymagają remontów czy rozbudowy, konieczne jest również prowadzenie bieżących remontów i doposażania szkół. W zakresie infrastruktury sportu i rekreacji wszystkie szkoły dysponują boiskami, ale są one w różnym stanie technicznym. Placówki posiadają też sale gimnastyczne i place zabaw, przy czym niektóre z nich wymagają bieżących napraw i doposażenia. We wszystkich szkołach jest dostęp do Internetu z łączem światłowodowym o prędkości 1000 Mb/s. W szkołach podstawowych dzieci mają zapewniony dostęp do posiłków przygotowywanych na miejscu. W liceum kuchnia jest wynajmowana przez podmiot zewnętrzny, który przygotowuje posiłki na miejscu. Nauka w szkołach kończy się najpóźniej o godz. 16.40, co zapewnia uczniom czas na odpoczynek. Szkoły podstawowe dają możliwość korzystania z opieki świetlicowej oraz opieki i wsparcia specjalistów – psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego, logopedy, a niektóre placówki także do wsparcia rewalidacyjnego, reedukacyjnego, socjoterapeutycznego czy terapii integracji sensorycznej. Jest to bardzo ważne, ponieważ obserwujemy znaczący wzrost liczby dzieci w przedszkolach i uczniów w szkołach z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.

Obwody szkolne w Gminie Miejskiej Legionowo są tak ustalone, że nie występuje potrzeba dowożenia uczniów do szkół. Dotyczy to jedynie uczniów z niepełnosprawnościami, w roku szkolnym 2024/2025 było to 18-19 osób. Dodatkowo pokrywa koszty dowozu uczniów niepełnosprawnych przez ich rodziców – w roku 2024/2025 z takiego rozwiązania korzystało 36 osób. Szkoły prowadzone przez Gminę Miejską Legionowo oferują swoim uczniom zróżnicowane dodatkowe zajęcia sportowe oraz zajęcia przedmiotowe poszerzające zainteresowania. Szkoły angażują się w realizację licznych projektów edukacyjnych, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych.

Jakość kształcenia można określić na podstawie wyników egzaminów zewnętrznych, w przypadku szkół podstawowych egzaminu ósmoklasisty. Analiza danych dla lat 2021-2024 wskazuje, że uczniowie wszystkich szkół podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Miejskiej Legionowo osiągają bardzo wysokie wyniki edukacyjne. Są one – z niewielkimi wyjątkami zdarzającymi się w szkołach podstawowych nr 3 i 4 – znacznie wyższe od średniej krajowej, a w wielu przypadkach wyższe także w odniesieniu do średniej dla województwa mazowieckiego oraz powiatu legionowskiego. Bardzo wysokie wyniki osiągają uczniowie szkół prowadzonych przez podmioty niepubliczne, które zapewniają zwykle lepsze warunki kształcenia.

W Legionowie funkcjonują zarówno placówki publiczne, prowadzone przez Gminę Miejską Legionowo oraz Powiat Legionowski, jak i podmioty niepubliczne, które uzupełniają publiczną infrastrukturę. Wyniki edukacyjne uczniów szkół podstawowych w Legionowie są wysokie.

Wskaźniki dotyczące opieki żłobkowej są dla gminy Legionowo korzystne – odsetek dzieci objętych opieką żłobkową jest wyższy niż w powiecie legionowskim, województwie mazowieckim i średnio w Polsce. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych opieką przedszkolną przekracza 100%. Świadczy to o tym, że placówki w Legionowie są atrakcyjne również dla dzieci spoza miasta. Infrastruktura szkolna w placówkach prowadzonych przez Gminę Miejską Legionowo jest w dobrym stanie, choć niektóre jej elementy wymagają bieżących remontów, doposażenia oraz w niektórych przypadkach rozbudowy. Szkoły podstawowe oferują szeroki zakres opieki i wsparcia specjalistycznego, co jest kluczowe, biorąc pod uwagę znaczny wzrost liczby dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto szkoły zapewniają opiekę świetlicową, a także różnorodne dodatkowe zajęcia sportowe i przedmiotowe, angażując się w liczne projekty edukacyjne.

I.1.5. Kultura, aktywność społeczna

Zadania z zakresu prowadzenia i rozwoju działalności kulturalnej w mieście Legionowo realizowane są przede wszystkim przez:

- Miejski Ośrodek Kultury,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Legionowie,
- Muzeum Historyczne w Legionowie.

Miejski Ośrodek Kultury

Miejski Ośrodek Kultury posiada dwie filie, to jest Ośrodek Kultury „Targowa” przy ul. Targowej i „Scena po sąsiedzku” przy ul. Husarskiej. MOK zarządza salą widowiskową na 260 osób znajdującą się w budynku Urzędu Miejskiego przy ul. Piłsudskiego 41 oraz kilkoma salami w budynkach przy ul. Norwida i Husarskiej o różnej wielkości. Rokrocznie MOK organizuje lub współorganizuje koncerty, spektakle teatralne, wystawy czy konkursy. W siedzibach MOK odbywają się zajęcia klasyczne – plastyka, muzyka (śpiew i gra na instrumentach), teatr, taniec, gimnastyka. W zajęciach niekonwencjonalnych – joga, relaksacja, sensoplastyka, warsztaty kreatywne, nowe formy artystyczne, kręgi wsparcia – „specjalizuje się” filia „Scena po sąsiedzku”. MOK wspiera również m.in. formacje muzyczne: Pracownię Śpiewu Estradowego Angel`s Voice, zespół śpiewaczy ERIN, Studio Tańca i Piosenki Szachraj, grupę estradową Na Luzie.

Do najważniejszych imprez zorganizowanych przez MOK w 2024 roku zaliczyć można: 44. Dni Legionowa, 9. edycja Mazowieckiego Jazz Jam Legionowo czy XIX Legionowski Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej Miejski Festiwal Młodych Talentów. W wydarzeniach oraz stałych zajęciach kulturalnych w 2024 roku uczestniczyło około 7000 osób. Działalność kulturalną prowadzi również Wydział Kultury i Sportu Urzędu Miasta Legionowo. W ostatnim roku kalendarzowym zorganizowano ponad 40 różnego rodzaju przedsięwzięć, w których uczestniczyło ponad 4000 osób.

Miejska Biblioteka Publiczna w Legionowie

Miejska Biblioteka Publiczna w Legionowie łączy działalność biblioteczną i kulturalno-animacyjną. Oprócz udostępniania bibliotecznych zbiorów czytelnikom (oddziały dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży), zajmuje się promocją czytelnictwa oraz współtworzy życie kulturalne miasta. Oferta obejmuje prowadzenie lekcji bibliotecznych, tematycznych, spotkania z ciekawymi ludźmi ze środowiska lokalnego, wystawy i wernisaże, spotkania autorskie, promocje książek, zajęcia dla dzieci i młodzieży umożliwiające rozwijanie zainteresowań twórczych, spektakle teatralne dla dzieci, konkursy literackie, fotograficzne oraz plastyczne. Biblioteka realizuje swoje zadania w siedzibie głównej (zwanej „Poczytalnią”) oraz w dwóch filiach. Na koniec 2024 roku w bibliotece było zarejestrowanych 14200 czytelników, w tym 12829 z nich to czytelnicy aktywni. Księgozbiór w woluminach

liczył 79243 sztuk, a zbiory specjalne (m.in. gry planszowe, filmy, książki mówione) – 6 034 sztuki.

W latach 2020-2024 w Legionowie odnotowano bardzo wysoki i systematycznie rosnący poziom korzystania z bibliotek publicznych. Liczba czytelników przypadających na 1000 mieszkańców wzrosła w tym okresie z 202 do 271, oznacza to, że ponad jedna czwarta mieszkańców korzysta z bibliotek. Wskaźnik ten jest znacznie wyższy niż średnia zarówno dla powiatu legionowskiego, jak i całego województwa mazowieckiego, gdzie w 2024 roku wynosił odpowiednio 158 i 165 czytelników na 1000 osób. Dane te świadczą o wyjątkowo silnej pozycji bibliotek w życiu społecznym miasta, a także o dużym zainteresowaniu mieszkańców ofertą tych instytucji. Jednocześnie obserwuje się, że intensywność korzystania z księgozbioru, mierzona liczbą wypożyczeń przypadających na jednego czytelnika, pozostaje w Legionowie niższa niż w otoczeniu regionalnym. W 2024 roku przeciętny czytelnik w Legionowie wypożyczył średnio 11,8 woluminów, podczas gdy w powiecie legionowskim było to 15,0, a w województwie mazowieckim – 16,9.

Muzeum Historyczne w Legionowie

Muzeum Historyczne mieści się przy ul. Mickiewicza 23 i posiada filię przy al. Sybiraków 23. W Muzeum funkcjonują cztery wystawy stałe: „Dzieje Legionowa 1877-1990”, „De Profundis... Archeologia ziem powiatu legionowskiego”, „W krainach lodu i książek – rzecz o Alinie i Czesławie Centkiewiczach” (w siedzibie głównej) oraz „Dzieje garnizonu Legionowo – czas wojen i pokoju” (w Filii „Piaski”). Celem statutowym Muzeum jest gromadzenie zabytków i materiałów dokumentujących historię Legionowa i ziem powiatu legionowskiego ich przechowywanie, zabezpieczanie, konserwacja oraz naukowe opracowywanie. W Muzeum organizowane są wystawy czasowe, lekcje muzealne, promocje książek, konferencje naukowe, prelekcje popularyzatorskie, spacer historyczny i wernisaże. Muzeum prowadzi działalność naukowo-badawczą poprzez inicjację i organizację badań historycznych oraz wykopalisk archeologicznych. Prowadzi również działalność wydawniczą, publikując książki o tematyce historycznej i archeologicznej oraz jest współwydawcą „Rocznika Legionowskiego”. Przy Filii „Piaski” działa Grupa Rekonstrukcji Historycznej „709. pluton Armii Krajowej”. Jest ona skierowana do młodzieży szkolnej zainteresowanej historią wojskowości, szczególnie odtwarzaniem służby żołnierzy I Rejonu VII Obwodu Armii Krajowej „Obroża”.

W samym tylko 2024 r. Muzeum odwiedziło łącznie 19727 gości. Byli to uczestnicy grup zorganizowanych, zwiedzający indywidualni oraz osoby korzystające z prelekcji niedzielnych i spacerów tematycznych. Muzeum Historyczne w Legionowie jest laureatem prestiżowych nagród przyznawanych przez Marszałka Województwa Mazowieckiego. Nagrody te – Mazowieckie Zdarzenia Muzealne „Wierzba” – nadawane są za działalność muzealniczą w różnych kategoriach. Muzeum było nagradzane w tym konkursie już 11 razy. Muzeum przyznano również wyróżnienie w konkursie zorganizowanym przez Generalnego Konserwatora Zabytków za odbudowę, translokację oraz nadanie nowej, muzealnej funkcji dawnemu budynkowi kasyna oficerskiego (obecnie filia Muzeum).

Aktywność mieszkańców

Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców od kilku lat systematycznie rośnie i jest wyższa w porównaniu z powiatem, równocześnie niższa niż w województwie mazowieckim. Analizując udział organizacji trzeciego sektora w ogóle podmiotów wpisanych do rejestru REGON, utrzymuje się w każdym z przypadków na stałym poziomie i jest zbliżony do poziomu województwa i powiatu.

Gmina wspiera działalność organizacji pozarządowych, organizując konkursy na realizację zadań publicznych, ale także w sposób niefinansowy, głównie poprzez nieodpłatne udostępnianie bazy lokalowej w Urzędzie Miasta Legionowo oraz Centrum Integracji i Organizacji Pozarządowych, nieodpłatne udostępnianiu oraz wynajem bazy lokalowej Areny Legionowo na zajęcia, treningi i imprezy. Ponadto wsparcie to obejmuje organizowanie szkoleń, spotkań, a także konferencji dla środowiska NGO, wsparcie merytoryczne w postaci instruktażu prawidłowego przygotowania dokumentacji ofertowej i rozliczeniowej w ramach przyznawanych dotacji, promocji wydarzeń, publikowaniu informacji w lokalnej prasie, mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta Legionowo czy przyznawaniu Patronatu Prezydenta Miasta.

W grudniu 2024 roku przy Al. 3 Maja 28 otworzono Legionowskie Centrum Integracji i Organizacji Pozarządowych, w którym odbywają się ww. szkolenia i spotkania, a także prowadzone są konsultacje społeczne oraz działania edukacyjne i kulturalne dla mieszkańców. Organizacje pozarządowe uczestniczą też w życiu publicznym legionowskiej społeczności za pośrednictwem działających na terenie miasta Miejskiej Rady Działalności

Pożytku Publicznego oraz Miejskiej Rady Seniorów, w których aktywnie uczestniczą przedstawiciele trzeciego sektora.

Zinstytucjonalizowana działalność kulturalna prowadzona jest w Legionowie przez 3 placówki przy znacznym zaangażowaniu Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miasta. Infrastruktura wykorzystywana przez jednostki kultury jest rozwinięta, a organizowane zajęcia urozmaicone: klasyczne, jak plastyczne, muzyczne, jak niekonwencjonalne, jak kręgi wsparcia czy relaksacja. Zainteresowaniem cieszy się także działalność biblioteki miejskiej, która przekłada się na wzrost poziomu czytelnictwa. W mieście funkcjonuje też Muzeum Historyczne w Legionowie, organizujące wystawy czy lekcje muzealne. Jego działalność oceniana jest pozytywnie, o czym świadczy znaczna liczba nagród.

Pozytywnym zjawiskiem występującym w mieście jest również rosnąca liczba organizacji pozarządowych. Otrzymują one wsparcie finansowe i niefinansowe z Urzędu Miasta. Swoją działalność na rzecz mieszkańców miasta mogą prowadzić w Legionowskim Centrum Integracji i Organizacji Pozarządowych, co rozwiązuje powszechny wśród podmiotów trzeciego sektora problem dostępu do lokali.

I.1.6. Ochrona zdrowia

System ochrony zdrowia na terenie Gminy Miejskiej Legionowo tworzą placówki prowadzone przez podmioty publiczne i niepubliczne, które oferują opiekę szpitalną oraz ambulatoryjną, zarówno w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, jak i opieki specjalistycznej. Analiza funkcjonowania opieki zdrowotnej pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków.

Mieszkańcy Gminy Miejskiej Legionowo mają zapewniony dostęp do ochrony zdrowia zarówno w zakresie leczenia szpitalnego, jak i ambulatoryjnego, w wielu różnych specjalnościach. Wprawdzie Gmina Miejska Legionowo nie prowadzi podmiotów należących do sektora ochrony zdrowia, jednak na jej terenie funkcjonują dwa podmioty prowadzone przez sektor publiczny: Wojskowy Instytut Medyczny Państwowy Instytut Badawczy oraz prowadzony przez Powiat Legionowski Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Legionowo”. Dodatkowo na terenie Legionowa działają duże placówki prywatne, które zapewniają dostęp do opieki szpitalnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz podstawowej opieki zdrowotnej finansowanej w ramach NFZ.

W obszarze opieki szpitalnej i całodobowej na terenie Gminy Miejskiej Legionowo, w ramach Wojskowego Instytutu Medycznego Państwowego Instytutu Badawczego, funkcjonuje szpital. Placówka działa jako filia Wojskowego Instytutu Medycznego (WIM), oferując chorym kompleksową opiekę medyczną na miejscu lub w głównej siedzibie Instytutu w Warszawie. Szpital daje możliwość leczenia na wielu oddziałach, prowadzi oddział ratunkowy oraz nocną i świąteczną opiekę zdrowotną.

W obszarze opieki szpitalnej i całodobowej działają ponadto placówki prywatne, które również świadczą usługi finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ). Należą do nich: Jerzy Petz MEDIQ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (oferujący opiekę szpitalną na oddziałach: okulistycznym, ginekologiczno-położniczym, otolaryngologicznym, chirurgii ogólnej i urazowo-ortopedycznej), Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej Centrum Medyczne Białotłęka (świadczący usługi hospicjum domowego) oraz Niepubliczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Wigor Sp. z o.o. (prowadzący zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, oddział rehabilitacji ogólnoustrojowej i hospicjum stacjonarne).

Usługi z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej świadczone są przez Wojskowy Instytut Medyczny Państwowego Instytutu Badawczego oraz Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Legionowo”, a także przez placówki prywatne. Podkreślić należy, że na terenie gminy działają placówki duże, oferujące usługi lekarzy różnych specjalności, takie jak Jerzy Petz MEDIQ i Przychodnia Lekarzy Specjalistów EL-MED, a także małe wyspecjalizowane podmioty. Z podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcy Gminy Miejskiej Legionowo mogą skorzystać w 11 przychodniach. Mają również dostęp do opieki stomatologicznej, w tym stomatologii zachowawczej, chirurgii stomatologicznej, ortodoncji czy protetyki. Umowy z NFZ ma 10 podmiotów świadczących usługi w zakresie stomatologii.

Możliwość zaopatrzenia w leki zapewnia mieszkańcom Legionowa 17 aptek. Wskaźnik liczby mieszkańców przypadających na jedną aptekę ogólnodostępną jest korzystny – na jedną aptekę przypada mniej mieszkańców (w 2023 roku 2924 osoby) niż średnio w powiecie legionowskim (3878), województwie mazowieckim (3503) i w kraju (3280).

Dane GUS dotyczące liczby przychodni na 10 tys. mieszkańców wskazują, że liczba przychodni w mieście w ostatnich latach wzrosła, co sprawiło, że wskaźnik przychodni na 10

tys. mieszkańców dla Legionowa jest wyższy niż dla powiatu legionowskiego, województwa mazowieckiego i Polski.

Dane GUS dotyczące korzystania z porad lekarskich wskazują, że w 2023 roku mieszkańcy skorzystali z 343614 porad podstawowej opieki zdrowotnej i 371972 porad specjalistycznych. Liczba porad lekarskich od 2020 roku rośnie, jedynie w przypadku porad POZ w 2023 roku obserwowany był niewielki spadek.

Wskaźniki dotyczące personelu medycznego nie są korzystne dla powiatu legionowskiego. W 2023 roku na 10 tys. mieszkańców przypadało 23,3 lekarzy pracujących ogółem, podczas gdy w województwie mazowieckim 64,0, a średnio w Polsce 47,2. W odniesieniu do lekarzy pracujących w podstawowym miejscu pracy wskaźnik dla powiatu wyniósł 18,2, natomiast dla województwa mazowieckiego 52,2, a dla Polski 37,6. Liczba pracujących lekarzy na 10 tys. mieszkańców w powiecie legionowskim w 2022 roku wzrosła, ale w roku 2023 spadła. Niekorzystna sytuacja dotyczy również liczby pielęgniarek i położnych, a w tym przypadku różnice są jeszcze większe niż w odniesieniu do lekarzy. W 2023 roku na 10 tys. mieszkańców przypadało 21,2 pielęgniarek i położnych pracujących w podstawowym miejscu pracy, w województwie mazowieckim średnio 72,1, a w Polsce 65,0. Wskazuje to na znaczący deficyt kadr ochrony zdrowia na terenie powiatu legionowskiego.

Mieszkańcy Legionowa mają szeroki dostęp do lekarzy różnych specjalizacji, co jest możliwe dzięki funkcjonowaniu Wojskowego Instytutu Medycznego oraz wielu niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, często świadczących usługi w ramach NFZ. Korzystne są wskaźniki dotyczące liczby przychodni i aptek w stosunku do liczby mieszkańców w porównaniu do średniej krajowej i wojewódzkiej. Z drugiej strony, występuje deficyt personelu medycznego, w tym lekarzy, pielęgniarek i położnych, co stanowi niekorzystną sytuację. Mimo to odnotowuje się rosnącą tendencję w liczbie udzielanych porad lekarskich.

I.1.7. Bezpieczeństwo

W Mieście Legionowo zlokalizowana jest Komenda Powiatowa Policji w Legionowie. Struktura organizacyjna obejmuje kilka podstawowych pionów i zespołów, które odpowiadają za różne obszary bezpieczeństwa i porządku publicznego są to: kierownictwo komisariatu, Zespół Prewencji, Zespół Kryminalny, Zespół Ruchu Drogowego (w ramach KPP

Legionowo, ale wspiera również KP), Zespół ds. Wykroczeń i Profilaktyki, służby wspomagające.

W 2024 roku na terenie powiatu legionowskiego stwierdzono 2496 przestępstw. W latach 2020-2024 w powiecie legionowskim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie, z pewnymi wahaniami w poszczególnych latach. W strukturze przestępczości dominującą kategorię stanowiły czyny o charakterze kryminalnym. Ogólnie w powiecie legionowskim w latach 2020-2024 widoczna była zmiana struktury przestępczości: spadała liczba czynów kryminalnych, szczególnie przeciwko mieniu i w obszarze komunikacji, a rosło znaczenie przestępstw gospodarczych. Wskazuje to na przesuwanie się ciężaru zagrożeń z tradycyjnej przestępczości ulicznej i kryminalnej w stronę przestępstw ekonomicznych, co wymaga odpowiednich działań policyjnych i profilaktycznych, a także dostosowania zasobów i metod pracy do nowych wyzwań.

Policja w Legionowie realizuje wiele działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa miasta, obejmując zarówno zadania prewencyjne, jak i operacyjne. W 2024 roku funkcjonariusze podejmowali interwencje patrolowe, skutecznie reagując na zgłoszenia mieszkańców – zrealizowano 7297 interwencji, z czego 6837 dotyczyło miejsc publicznych, a 406 interwencji domowych. Duży nacisk położono na szybki czas reakcji: w pilnych przypadkach średni czas wynosił niecałe 9 minut. Policjanci angażują się aktywnie w zabezpieczanie imprez masowych, sportowych i zgromadzeń publicznych, dbając o bezpieczeństwo uczestników na meczach, biegach, wydarzeniach kulturalnych oraz protestach. Policja bierze również udział w działaniach z zakresu ruchu drogowego, prowadząc kontrole, edukację i eliminując główne przyczyny wypadków. Współpraca z samorządem Legionowa układa się na bardzo dobrym poziomie – miasto udziela wsparcia finansowego na nagrody oraz organizację służb ponadnormatywnych, a w 2024 roku przekazano środki m.in. na zakup nowego radiowozu.

Policja legionowska jest obecna w działaniach profilaktycznych, realizacji „Niebieskiej Karty” (interwencji w rodzinach dotkniętych przemocą) oraz licznych spotkaniach ze społecznością, a także posiedzeniach interdyscyplinarnych zespołów. Do priorytetów, na kolejny okres, należą zwalczanie cyberprzestępczości, wdrażanie nowych technologii, podnoszenie

efektywności operacyjnej oraz szeroko rozumiana współpraca na rzecz bezpieczeństwa publicznego w mieście Legionowo.

Wśród działań podejmowanych przez Straż Miejską dominującą kategorią interwencji były wykroczenia związane z bezpieczeństwem i porządkiem w komunikacji. Tendencję wzrostową odnotowano w zakresie liczby zgłoszeń dotyczących zwierząt. Zmalała liczba interwencji w zakresie porządku publicznego oraz spokoju, które dotycząc osób nietrzeźwych, spożywania alkoholu w miejscach publicznych pozostaje ważnym wyzwaniem dla bezpieczeństwa i porządku. Straż Miejska aktywnie uczestniczy także w działaniach prewencyjnych i zabezpieczaniu imprez masowych. W 2024 roku szczególną uwagę zwracają interwencje w sytuacjach kryzysowych, np. udaremnianie prób samobójczych czy zabezpieczanie miejsc wypadków kolejowych i drogowych.

KPP w Legionowie charakteryzuje się znaczną sprawnością i skutecznością reagowania. Spada liczba przestępstw tradycyjnych (przeciwko mieniu) przy jednoczesnym wzroście znaczenia przestępstw gospodarczych, co wymaga dostosowania działań policyjnych. Policja stale współpracuje z samorządem, m.in. realizując szeroki zakres działań profilaktycznych i operacyjnych, włączając zabezpieczanie imprez masowych i działania drogowe. Poczucie bezpieczeństwa wzmacnia funkcjonowanie Straży Miejskiej, która koncentruje się na wykroczeniach komunikacyjnych i interwencjach w sytuacjach kryzysowych. O skuteczności działania tych służb świadczy m.in. spadek zgłoszeń dotyczących zakłócania porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe.

Podsumowanie diagnozy w obszarze społecznym przez analizę SWOT

Mocne strony

- dodatnia wartość migracji, zwłaszcza z terenu innych miast,
- aktywny i profesjonalnie działający ośrodek pomocy społecznej,
- zróżnicowana oferta wsparcia w zakresie pomocy i integracji społecznej,
- rozbudowana infrastruktura usług społecznych,
- spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej,
- szerokie wsparcie społeczne w zakresie zarówno rozwiązywania problemów społecznych, jak i wzmacniania talentów, umiejętności i samodzielności,
- dostęp do zróżnicowanej oferty usług z zakresu ochrony zdrowia,

- rozbudowana infrastruktura edukacyjna (opieka już dla najmłodszych dzieci, dostęp do zróżnicowanych placówek edukacyjnych, rozwinięta infrastruktura i oferta zajęć),
- wysoki poziom nauczania w szkołach podstawowych (dobre wyniki osiągnięte przez uczniów na egzaminie ósmoklasisty),
- rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz oferta przyciągająca wielu korzystających,
- organizacja rozpoznawalnych także na poziomie krajowym imprez kulturalnych,
- podejmowanie działań angażujących młodzież w życie lokalne, jak Miejska Rada Seniorów, Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego,
- wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego,
- duża liczba organizacji społecznych.

Słabe strony

- niekorzystne trendy demograficzne: spadek liczby mieszkańców, spadek liczby urodzeń, starzenie się społeczeństwa,
- utrzymujące się problemy społeczne – długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie,
- problemy wśród jednoosobowych gospodarstw domowych,
- stosunkowo wysoka (w odniesieniu do regionu) stopa bezrobocia, w tym w szczególności znaczny udział bezrobotnych długotrwale, po 50. roku życia oraz wśród młodzieży (do 30. roku życia),
- wzrost liczby uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego,
- niedostateczny stan niektórych elementów infrastruktury szkolnej, w tym obiektów sportowych czy rekreacyjnych,
- problemy w zakresie bezpieczeństwa publicznego: wykroczenia drogowe, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych,
- niski poziom aktywności mieszkańców (zaangażowania w sprawy publiczne),
- niski poziom utożsamiania się mieszkańców z miastem,
- rosnąca liczba grup, wymagających różnorodnego wsparcia, która powoduje konieczność różnicowania usług społecznych i tym samym wzrost kosztów ich organizacji (np. migranci, osoby starsze, osoby w kryzysie).

Szanse

- bliskość Warszawy oraz dogodne połączenia komunikacyjne – rynek pracy, oferta usług wyższego rzędu, szkolnictwo wyższe,
- napływ nowych mieszkańców,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców dzięki rozwojowi medycyny, a co za tym idzie – możliwość dłuższej aktywności zawodowej i społecznej,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie problemów społecznych i związany z nim brak stygmatyzacji w korzystaniu z różnych form wsparcia,
- utrzymanie aktywności instytucji publicznych w aplikowaniu o fundusze zewnętrzne na realizację zadań w obszarze społecznym,
- dostęp do funduszy zewnętrznych na rozwój infrastruktury i usług społecznych,
- włączenie podmiotów ekonomii społecznej w rozwiązywanie problemów społecznych (np. aktywizacja osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy),
- aktywizacja organizacji pozarządowych i wzmocnienie współpracy na rzecz rozwiązywania/ograniczania problemów społecznych,
- pozytywny wizerunek obszaru metropolitalnego Warszawy, który sprzyjać będzie przyciąganiu inwestorów, pracowników, mieszkańców i innych grup o wysokim kapitale społecznym i kreatywnym,
- współpraca i konsensualne wypracowywanie rozwiązań na obszarze metropolitalnym Warszawy, uwzględniające także potrzeby i rozwój mniejszych ośrodków.

Zagrożenia

- odpływ młodych mieszkańców do Warszawy lub na tereny wiejskie,
- trendy społeczne, powodujące częstszą rezygnację z posiadania dzieci lub odkładanie decyzji w czasie,
- starzenie się społeczeństwa,
- rozwój niekorzystnych zachowań, np. przemocy, uzależnień,
- łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych,
- krajowy system pomocy społecznej w niektórych przypadkach może wpływać demotywująco na chęć podejmowania pracy zawodowej i samodzielnego funkcjonowania,

- zmniejszenie środków finansowych dla samorządów terytorialnych, w tym dostępności środków z funduszy zewnętrznych, w tym ich niedostosowanie do potrzeb JST,
- często zmieniające się uregulowania prawne,
- nakładanie zbyt wielu nowych obowiązków na JST bez jednoczesnego przekazywania na nie niezbędnych środków finansowych,
- rozwijanie partnerstwa publiczno-prywatnego,
- nietypowe, niespodziewane zjawiska (jak wojna w Ukrainie), zaburzające funkcjonowanie JST,
- wzrost napięć społecznych i problemy z integracją społeczną.

I.2. Wnioski z diagnozy w obszarze gospodarczym

W latach 2020-2024 obserwuje się wyraźny i systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarówno na poziomie województwa mazowieckiego, powiatu legionowskiego, jak i samego Miasta Legionowo. W Legionowie, będącym głównym ośrodkiem miejskim powiatu, liczba podmiotów wzrosła z 7906 w 2020 roku do 8967 w 2024 roku, czyli o 13,4%. Może to świadczyć o względnym nasyceniu rynku miejskiego, ograniczeniach przestrzennych lub przenoszeniu części działalności gospodarczej na tereny podmiejskie, które oferują większe możliwości rozwoju przestrzennego i niższe koszty prowadzenia działalności.

W 2024 roku na terenie Miasta Legionowo funkcjonowało około 39,7% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w powiecie legionowskim. Oznacza to, że miasto pozostaje nadal głównym centrum aktywności gospodarczej w powiecie. Dane te potwierdzają pozytywne tendencje rozwojowe i wskazują na rosnącą aktywność przedsiębiorczą zarówno w samym Legionowie, jak i w całym powiecie, co ma istotne znaczenie dla kształtowania przyszłych kierunków polityki gospodarczej miasta i jego otoczenia.

Na potencjał gospodarczy wskazuje nie tylko bezwzględna liczba podmiotów gospodarczych, ale ich liczba przypadająca na 10 tys. mieszkańców. W latach 2020-2024 w mieście Legionowo oraz w całym powiecie legionowskim odnotowano systematyczny wzrost wskaźnika liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys.

ludności. Wskaźnik ten jest uznawany za jeden z głównych mierników przedsiębiorczości lokalnej. W samym Legionowie wzrósł z 1483 do 1716, czyli o 15,7%.

W kontekście dynamiki zakładania nowych firm również zauważalne są pozytywne tendencje. W latach 2020-2024 liczba nowo rejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w województwie mazowieckim wzrosła z 90 do 150, co oznacza ponad 66% wzrost. Rok 2024 przyniósł wyraźne ożywienie przedsiębiorczości w mieście, być może związane jest to z poprawą warunków inwestycyjnych, wsparciem dla start-upów lub korzystną koniunkturą gospodarczą. Wysoki poziom rejestrowania nowych firm przy jednoczesnej umiarkowanej liczbie wyrejestrowań wskazuje na stosunkowo dynamiczny rynek przedsiębiorczości, choć wyższy udział likwidowanych firm w mieście niż w powiecie może sugerować większą konkurencję, trudniejsze warunki działalności lub niestabilność części mikroprzedsiębiorstw w przestrzeni miejskiej.

Struktura wielkości firm w Legionowie nie uległa ważnym zmianom w analizowanym okresie – utrzymuje się silna dominacja mikroprzedsiębiorstw, przy minimalnych zmianach w liczbie firm średnich i większych. Wskazuje to na potrzebę wdrażania działań wspierających rozwój firm z sektora MŚP, zwłaszcza tych, które mają potencjał do skalowania i zatrudniania większej liczby pracowników. Tylko w ten sposób możliwe będzie zwiększenie odporności lokalnej gospodarki na zmiany koniunkturalne i uniezależnienie się od nadmiernego rozdrobnienia struktur gospodarczych.

Największą grupę podmiotów gospodarczych zarówno w powiecie legionowskim, jak i w mieście stanowią firmy zaliczane do kategorii „**pozostała działalność**”, obejmującej głównie usługi, handel, transport, finanse, edukację i opiekę zdrowotną. Legionowo skupia około **40%** wszystkich podmiotów usługowych powiatu. W kategorii „**przemysł i budownictwo**” odnotowano łącznie **4343** podmioty w powiecie, przy czym co czwarte przedsiębiorstwo przemysłowo-budowlane działa w Legionowie. Branża ta pozostaje ważnym elementem lokalnego rynku pracy, szczególnie w kontekście dynamicznego rozwoju budownictwa mieszkaniowego i inwestycji infrastrukturalnych.

Rolnictwo w mieście odgrywa marginalną rolę, co wynika bezpośrednio z wysokiego stopnia zurbanizowania przestrzeni oraz ograniczonej dostępności terenów rolnych. Według ewidencji gruntów obszar miasta obejmuje 1360 ha, w tym użytki rolne stanowią 304 ha.

Wszystkie gospodarstwa mają charakter indywidualny i mieszczą się wyłącznie w przedziale 1-10 ha. Według danych rejestrowych na 2024 rok w mieście funkcjonowało zaledwie 17 podmiotów gospodarczych sklasyfikowanych w ramach sekcji A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Obszary rolnicze w Legionowie mają charakter szczątkowy i rozproszony, często pełniąc funkcje uzupełniające lub przejściowe pomiędzy terenami zabudowanymi. Działalność rolnicza prowadzona w granicach miasta ma w przeważającej mierze charakter ekstensywny i jest oparta na niewielkich gospodarstwach rodzinnych, często prowadzonych w formie działalności dodatkowej lub hobbystycznej, a nie jako podstawowe źródło dochodu. Brakuje tutaj przetwórstwa rolno-spożywczego, organizacji producentów rolnych czy lokalnych systemów sprzedaży bezpośredniej, co ogranicza możliwość kreowania wartości dodanej w sektorze rolnym.

W gospodarce lokalnej należy zwrócić uwagę na systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych – zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, co jest pozytywnym wskaźnikiem rozwoju lokalnego. Miasto Legionowo pozostaje głównym centrum gospodarczym w powiecie, koncentrując około 40% wszystkich firm. Mimo to w strukturze gospodarczej dominują mikroprzedsiębiorstwa. W strukturze dominują usługi, handel i transport. Znacząca konkurencja oraz rozdrobnienie firm mogą wymagać wsparcia dla sektora MŚP, aby zwiększyć jego potencjał i odporność rynkową.

Podsumowanie diagnozy w obszarze gospodarczym przez analizę SWOT

Mocne

- wzrost liczby podmiotów gospodarczych,
- obecność dużych podmiotów gospodarczych, co zwykle wiąże się z wyższymi wynagrodzeniami oraz stabilniejszą pozycją rynkową,
- stabilna kondycja lokalnych firm,
- rozwinięta infrastruktura techniczna, z której korzystają podmioty gospodarcze,
- dostępność pracowników.

Słabe

- dominacja małych podmiotów gospodarczych, charakteryzujących się zwykle mniej stabilną sytuacją rynkową,

- ograniczenia przestrzenne, wpływające na możliwość rozwijania prowadzonych działalności gospodarczych czy zakładanie nowych podmiotów,
- „wysysanie” lokalnego rynku pracy ze specjalistów przez podmioty z Warszawy

Szanse

- bliskość Warszawy, w której zlokalizowane są duże firmy, z którymi można współpracować jako kooperant, uczelnie, umożliwiające rozwój innowacji czy dostępność dobrze wykształconej, dysponującej wyspecjalizowanymi kwalifikacjami kadry pracowników,
- zewnętrzne środki finansowe umożliwiające wsparcie dla działalności gospodarczej,
- tendencje deglobalizacyjne, zmierzające do skracania łańcuchów dostaw,
- pozytywny wizerunek obszaru metropolitalnego Warszawy, który sprzyjać będzie przyciąganiu inwestorów, pracowników, mieszkańców i innych grup o wysokim kapitale społecznym i kreatywnym.

Zagrożenia

- bliskość Warszawy – firmy innowacyjne mogą być zainteresowane lokowaniem swojej działalności w stolicy jako miejscu bardziej prestiżowym,
- ograniczone środki zewnętrzne dla firm,
- niekorzystne zmiany demograficzne,
- rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, w tym energii,
- niekorzystne przepisy prawa i polityka np. podatkowa, utrudniająca rozwój działalności gospodarczej,
- brak wypracowanych skutecznych narzędzi wsparcia w przypadku wystąpienia nadzwyczajnych sytuacji,
- spowolnienie gospodarcze, kryzys finansowy
- konkurencja ze strony okolicznych gmin.

I.3. Wnioski z diagnozy w obszarze przestrzennym i środowiskowo-klimatyczne

I.3.1. Warunki środowiskowe i klimatyczne

Legionowo położone jest na skraju platformy wschodnio-europejskiej, która zbudowana jest ze starych skał prekambryjskich, powstałych co najmniej 550 mln lat temu. Miasto znajduje

się w obrębie mezoregionu Kotlina Warszawska. Obejmuje ona rozszerzenie doliny Wisły poniżej Warszawy u zbiegu dolin środkowej Wisły, Bugu, Narwi i Bzury. Zajmuje powierzchnię około 1720 km².

Miasto, zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn, znajduje się w obrębie zaliczanym do mazowiecko-podlaskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Klimat na tym terenie określany jest jako umiarkowany, ciepły, przejściowy, kształtowany przez słabe wpływy kontynentalnych mas powietrza.

Zgodnie z podziałem GIOŚ ocena jakości powietrza wykonywana jest w odniesieniu do podziału województwa na strefy. Legionowo należy do strefy mazowieckiej, która – ze względu na ochronę zdrowia ludzi – została zakwalifikowana do klasy C na podstawie docelowego poziomu przekroczeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Ponadto w 2024 roku przekroczony został poziom celu długoterminowego dla ozonu, w wyniku czego strefa otrzymała klasę D2.

I.3.2. Infrastruktura techniczna i społeczna

Siecią wodociągową i kanalizacyjną w gminie zarządza Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Legionowo” Sp. z o.o.

Zaopatrzenie w wodę dla Miasta Legionowo odbywa się z trzech niezależnych źródeł Stacji Uzdatniania Wody „Jagiellońska”, „Łajski” oraz „Piaski”. W trakcie realizacji jest przejęcie nieczynnej Stacji Uzdatniania Wody „C.S.P.”, która będzie wymagała kompleksowego remontu i modernizacji oraz uzyskania niezbędnych dokumentów pozwalających na pobór wód podziemnych. Zostanie ona wpięta do miejskiej sieci wodociągowej i będzie służyła jako awaryjny punkt poboru wody w sytuacjach kryzysowych. Trwają także starania mające na celu umożliwienie poboru wody z magistrali przesyłowej z Wieliszewa do Warszawy i wtłaczania jej do legionowskiej sieci wodociągowej w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych. Z usług poboru, uzdatniania i dostarczania wody korzysta obecnie 94,7% mieszkańców Legionowa. Możliwości produkcyjne wszystkich ujęć zapewniają z zapasem pokrycie zapotrzebowania miasta w wodę dla wszystkich obecnych i przyszłych odbiorców.

Usługi kanalizacyjne, które docelowo odbierają ścieki od mieszkańców i przepompowują je do oczyszczalni ścieków „Czajka” w Warszawie, prowadzone są za pomocą 21 przepompowni, 4 tłoczní ścieków. Poza eksploatacją sieci kanalizacji sanitarnej PWK

dodatkowo świadczy usługi wywozu nieczystości płynnych od mieszkańców nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. W tym celu eksploatowany jest Punkt Zlewny „Łajski”, do którego zrzucone są ścieki pobrane przez wozy asenizacyjne. Sieć kanalizacyjna pokrywa swoim zasięgiem prawie całą powierzchnię miasta, odprowadzając ścieki od 99,1% mieszkańców.

W 2024 roku z terenu Legionowa odebranych zostało 20660,5910 Mg odpadów (w ramach Systemu Gospodarki Odpadami odebrano 18147,451 Mg odpadów), z czego selektywnie zebrano ponad 48% z nich. Masa wytworzonych odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 393 kg i wzrosła o 23 kg w stosunku do 2020 roku. Również liczba zebranych odpadów selektywnych zwiększyła się w ostatnich 5 latach. Największą część odpadów poddanych recyklingowi stanowiły bioodpady. Na terenie miasta działa Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

Miasto Legionowo zasilane jest gazem wysokometanowym należącym do grupy E z systemu krajowego gazociągów wysokiego ciśnienia. Dystrybucyjna sieć gazowa na terenie Miasta Legionowo jest zasilana z sieci wysokiego ciśnienia poprzez 3 stacje gazowe redukcyjno-pomiarowe 1 stopnia: „Wieliszew”, „Zegrze Płd.” i „Jabłonna Marmurowa”. Gaz dostarczany jest do odbiorców poprzez sieci gazowe średniego i niskiego ciśnienia, których operatorem jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Zgodnie z danymi GUS rokrocznie przybywa sieci gazowej na terenie miasta i nowych przyłączy gazowych oraz wzrasta żucie gazy w celach grzewczych.

Przez teren Miasta Legionowo przebiega linia wysokiego napięcia 110/15 kV LGB i 110/15 kV LGC. Miasto zasilane jest z trzech stacji GPZ. Następnie energia elektryczna jest rozprowadzana poprzez linie średniego napięcia bezpośrednio do odbiorców lub stacji transformatorowych, z których wyprowadzona jest sieć niskiego napięcia.

Na terenie Miasta Legionowo funkcjonuje system ciepłowniczy obsługiwany przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o. Źródła ciepła to: ciepłownia wyposażona w kotły wodne opalane węglem kamiennym (51,3 MW), jednostka kogeneracji wykorzystująca w procesie spalania gaz ziemny wysokometanowy (5,7 MW) oraz kotłownia wodna wyposażona w kocioł wodny opalany gazem ziemnym lub olejem opałowym (8 MW). Z kolei Nowa Energia Legionowo Sp. z o.o. (udziałowcy: Miasto Legionowo i PEC „Legionowo”

Sp. z o.o.) wykorzystuje kotłownię wodną wyposażoną w kocioł wodny opalany gazem ziemnym wysokometanowym (15 MW).

Na terenie Miasta Legionowo zasób mieszkaniowy stanowią budynki: prywatne, pozostające w zarządzie wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowej i będące własnością gminy. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Legionowie w ostatnich latach wykazuje tendencję wzrostową. W 2019 roku wskaźnik wynosił 403,3, a w roku 2023 osiągnął wartość 439,4.

Mieszkaniowym zasobem gminy zarządza KZB Legionowo Sp. z o.o. Tworzą go 864 lokale, w tym:

- 5 lokali o łącznej powierzchni 199,40 m² – SMLW,
- 2 lokale o łącznej powierzchni 88,28 m² – PKP,
- lokale komunalne w budynkach wspólnot mieszkaniowych, w sumie 167 lokali o łącznej powierzchni 7364,11 m²,
- lokale komunalne w budynkach gminnych, w sumie 690 lokali o łącznej powierzchni 25826 m², z tego lokale przeznaczone na najem socjalny 294 o łącznej powierzchni 10287,71 m².

Według stanu na koniec 2024 roku, 363 rodziny oczekiwały na przydział lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy. Gmina Miejska Legionowo nie dysponuje lokalami treningowymi czy wspomaganyymi. Na ogólną liczbę 42 budynków, które są własnością gminy: 22 zostały wybudowane przed 1945 rokiem, 9 wybudowano w latach 1945-1980, natomiast 11 – po 1980 roku. Stan techniczny większości jest oceniany jako dobry, 15 znajduje się w stanie dostatecznym, a 7 w stanie niedostatecznym, bez zagrożenia dla życia i zdrowia mieszkańców. Kilka budynków przeznaczono do rozbiórki ze względu na zły stan techniczny lub kolizję z planowanymi inwestycjami. Od 2020 roku rosną zaległości czynszowe mieszkańców w zasobie mieszkaniowym gminy.

Przez Miasto Legionowo przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe – łącznie 110 km dróg (w tym około 12 km to drogi gruntowe). Drogą o znaczeniu krajowym jest droga krajowa nr 61 w ciągu ul. Warszawskiej i ul. Zegrzyńskiej, łącząca Warszawę z Augustowem. Ponadto przebiega tędy droga wojewódzka nr 631 Płońsk – Marki. Wzdłuż dróg wybudowano 29,22 km ścieżek rowerowych, które są drogami dla rowerów, pasami rowerowymi lub ciągami pieszo-rowerowymi.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 9 o znaczeniu międzynarodowym (Warszawa – Gdańsk) oraz linia nr 10. W mieście istnieje ważny węzeł komunikacji kolejowej aglomeracji warszawskiej, obsługiwany zarówno przez Szybką Kolej Miejską, jak i Koleje Mazowieckie. Miasto posiada bezpośrednie połączenia liniami SKM: S3 (Warszawa Lotnisko Chopina – Wieliszew/Radzymin), S4 (Warszawa Lotnisko Chopina – Zegrze Południowe) oraz dodatkową linią S40, kursującą w szczycie przewozowym. Ponadto przez Legionowo prowadzą linie Kolei Mazowieckich: R9 (Warszawa Zachodnia – Dęblin – Łuków), RL (Warszawa Lotnisko Chopina – Modlin) oraz linia regionalna w kierunku Tłuszcza. Układ ten czyni z miasta jeden z kluczowych punktów kolejowych w północnej części aglomeracji warszawskiej i stanowi fundament systemu transportu zbiorowego, z którego codziennie korzystają tysiące mieszkańców dojeżdżających do pracy, szkoły czy instytucji zlokalizowanych w stolicy.

W zakresie komunikacji zbiorowej autobusowej miasto jest obsługiwane przez:

- a. Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie, w ramach którego funkcjonują linie: 723, 731, 736, N63 oraz linia strefowa L, łącząca Legionowo z miastem stołecznym,
- b. Powiat Legionowski (bezpłatne linie nr 7 P, 8 P, 9 P i 10 P łączące Legionowo z innymi miejscowościami powiatu),
- c. Gminę Miejską Legionowo organizującą i finansującą Darmową Komunikację Miejską (linie autobusowe D1, D2, D3, D4).

W analizie infrastruktury technicznej zwraca uwagę kilka kwestii. W systemie wodociągowo-kanalizacyjnym, zarządzany przez PWK „Legionowo”, widać rozbudowany i rozwijany system zaopatrzenia w wodę, szerokie plany modernizacyjne oraz duży zasięg sieci kanalizacyjnej. W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zwracają uwagę wzrost masy odpadów per capita, ale też poprawiający się poziom selektywnej zbiórki. Miasto Legionowo posiada też rozwinięty system ciepłowniczy obsługiwany przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo”. Poszukiwaniu nowych, wydajnych rozwiązań energetycznych służy włączenie w działalność lokalnego Klastra Energii. Należy zwrócić uwagę na ważny czynnik rozwojowy miasta, tj. rozbudowany układ komunikacyjny, obejmujący drogi krajowe i wojewódzkie, rozbudowaną sieć ścieżek rowerowych oraz kluczowy węzeł kolejowy i transport zbiorowy prowadzony przez ZTM, powiat legionowski i bezpłatną komunikację miejską.

I.3.3. Walory historyczne i środowiskowe

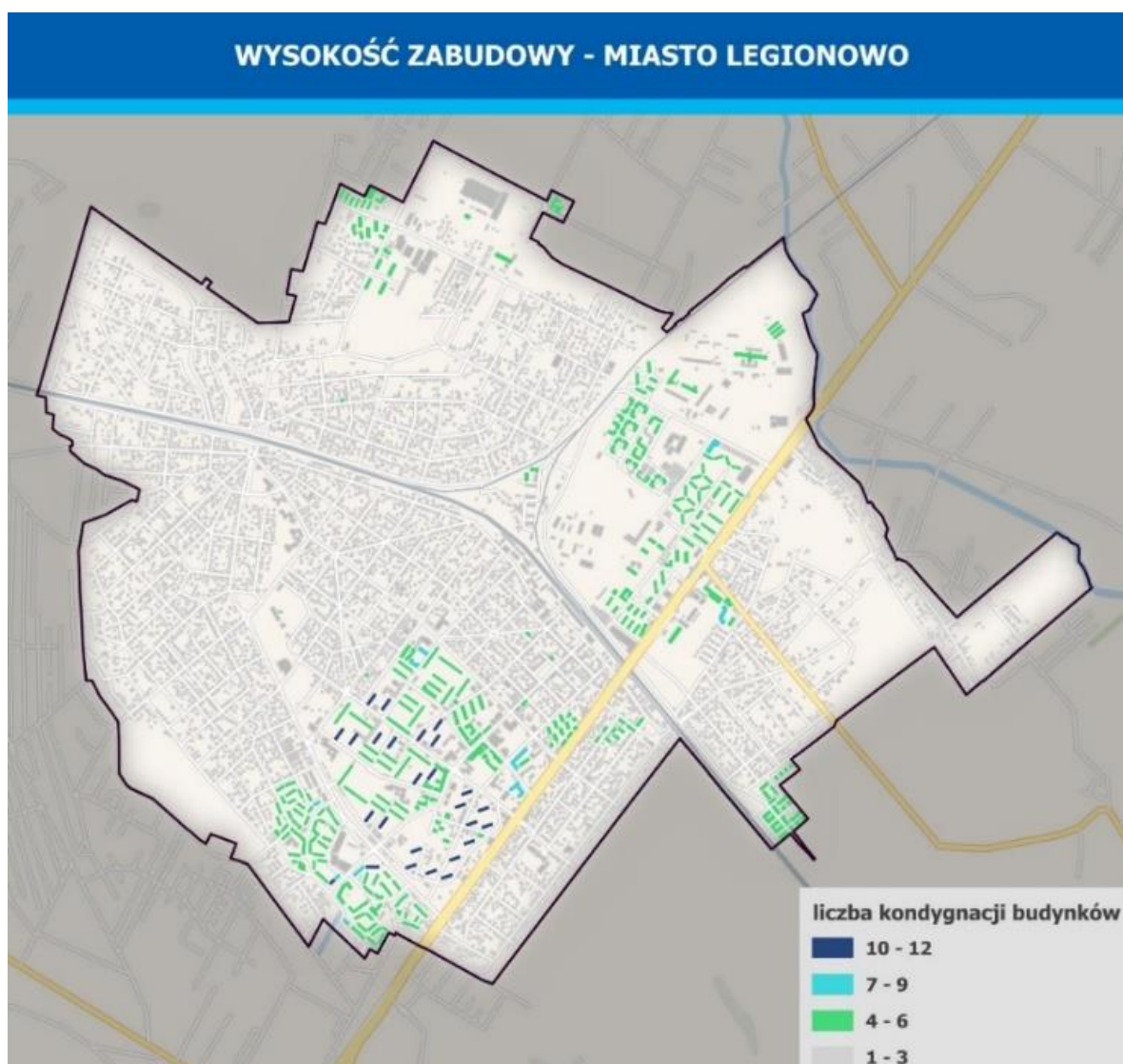
Miasto posiada dużą liczbę budynków o wartości historycznej, ale tylko 31 obiektów zostało wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Najstarsze budynki powstały na początku lat 80. XIX w. Należą do nich: domek dróżnika Kolei Nadwiślańskiej przy ul. Smereka 2A oraz – będąca własnością miasta – willa „Kozłówka” przy ul. Smereka 2 otoczona zabytkowym parkiem. Duży walor turystyczny stanowią zabytkowe budynki zajmowane przez Muzeum Historyczne w Legionowie przy ul. Mickiewicza 23 oraz budynek dawnego kasyna przy al. Sybiraków 23. Unikatowy charakter ma kompleks koszarowy z końca XIX w. przy ul. Polskiej Organizacji Wojskowej, Zegrzyńskiej i Strużańskiej. Duże znaczenie ma „Turystyczny szlak patriotyczny Polski Walczącej na terenie Miasta Legionowo” stanowiący część szlaku na terenie powiatu legionowskiego. Przez obszar Legionowa poprowadzone są również piesze szlaki turystyczne.

I.3.4. Planowanie przestrzenne

Polityka w zakresie planowania przestrzennego w gminie miejskiej Legionowo prowadzona jest przez Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP), które pokrywają niemalże 100% jego obszaru.

Według stanu na moment opracowywania niniejszej Strategii, na terenie miasta obowiązuje 20 dokumentów MPZP, które widnieją w rejestrze urbanistycznym. Takie podejście daje większą kontrolę nad procesem kształtowania przestrzeni miasta, ponieważ znane są zasady i parametry zagospodarowania poszczególnych działek ewidencyjnych.

Zdecydowana większość terenów w planach miejscowych (ponad 60%) przeznaczona jest pod zabudowę mieszkaniową, co wynika z diagnozowanych bardzo dużych potrzeb w tym zakresie.

Rysunek 1. Wysokość zabudowy w Mieście Legionowo

Źródło: opracowanie własne.

Legionowo charakteryzuje się dużą zwartością zabudowy. Dominują tereny znajdujące się pod zabudową mieszkaniową (zwłaszcza jednorodziną), co jest zjawiskiem typowym dla miasta satelickiego. W przestrzeni miasta wykształciły się również zwarte kompleksy zabudowy wielorodzinnej, która charakteryzuje się zróżnicowaną wysokością. Najwyższe budynki – wieżowce (o co najmniej 10 kondygnacjach) zlokalizowane są w głównie na Osiedlu Jagiellońska oraz pojedynczo na Osiedlu Sobieskiego. Obszary te charakteryzują się dużą ilością zieleni między blokami, zgodnie z ówczesnymi założeniami urbanistycznymi. Nieco niższa zabudowa (7-9 kondygnacyjna) występuje sporadycznie w przestrzeni miasta i związana jest z obecnością stosunkowo nowych bloków. Zdecydowanie najliczniej reprezentowaną zabudowę wielorodzinną stanowią bloki niskie i średnie (4-6 kondygnacji),

które występują zwłaszcza na osiedlu Młodych, osiedlu Piaski, wzdłuż ulicy Piłsudskiego i w obszarze tzw. centrum miasta.

W ostatnich kilku latach na terenie Legionowa coraz częściej pojawia się zabudowa domów szeregowych, która spowodowała intensywny przyrost nowych mieszkańców na terenach nieprzystosowanych do ich obsługi w tak dużej ilości. Zabudowa ta powstaje często w oderwaniu od istniejącej infrastruktury, prowadząc do wielu problemów i uciążliwości.

Tego typu zabudowa budowana jest często w sąsiedztwie istniejących od lat domów jednorodzinnych, przyczyniając się do pogorszenia warunków życia i dyskomfortu ich mieszkańców.

Większość terenów usługowych, w tym administracyjnych i oświaty skoncentrowanych jest w centralnej i południowej części miasta. Na tym obszarze funkcjonuje także targowisko miejskie.

Tereny przemysłowe znajdują się przy torach kolejowych, a także w północnej części miasta (w dzielnicy Łajski).

W środowisku mocno zagęszczonej zabudowy ważną rolę odgrywają tereny zielone oraz sportowo-rekreacyjne służące przede wszystkim do uprawiania aktywności przez mieszkańców miasta. Taką funkcję pełnią na przykład tereny leśne. Większe kompleksy występują we wschodniej części miasta, na osiedlu Bukowiec C (mając swoją kontynuację dalej na południe, poza granicami) oraz w części południowo-zachodniej, przy granicy z Jabłonną (las Ludwisiński). Największy kompleks sportowo-rekreacyjny mieści się przy ulicy Sobieskiego – znajduje się tam m.in.: stadion, boiska, Arena Legionowo (kryty obiekt sportowy), Lodowa Arena (zadaszony obiekt, w którym zimą organizowane jest lodowisko) i park Zdrowia z tężnią solankową.

Swoiste wyłączenie z prowadzenia zagospodarowania na poziomie gminnym stanowią tereny zamknięte, określone przez Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Infrastruktury. W granicach administracyjnych miasta Legionowa występują wszystkie trzy rodzaje terenów zamkniętych.

Wykaz terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej:

- działki nr ewid. 58/2, 59/4 obręb 43,

- działki nr ewid. 1/767, 1/877, 1/867, 1/868, 1/869, 1/874, 1/875 obręb 63,
- część działki nr ewid. 1/825 obręb 63.

Wykaz terenów zamkniętych w resorcie ministerstwa spraw wewnętrznych i administracji:

- działki nr ewid. 6/1, 6/2, 1/759 obręb 63.

Wykaz terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe:

- działka nr ewid. 6/7 obręb 21,
- działka nr ewid. 73/2 obręb 24,
- działka nr ewid. 56/4 obręb 25,
- działka nr ewid. 126 obręb 26,
- działka nr ewid. 126 obręb 27,
- działka nr ewid. 81 obręb 31,
- działka nr ewid. 114 obręb 32,
- działka nr ewid. 3/10 obręb 63,
- działka nr ewid. 3/27, 3/29, 3/30 obręb 63.

Podsumowanie diagnozy w obszarze przestrzennym i środowiskowo-klimatyczne przez analizę SWOT

Mocne strony

- interesująca historia oraz zabytki, stanowiące potencjał dla rozwoju turystyki kulturowej,
- rozwinięta sieć drogowa,
- rozbudowany system publicznego transportu zbiorowego, w tym darmowa komunikacja w obrębie miasta,
- wysoki poziom wyposażenia miasta w infrastrukturę sieciową (wodociąg, kanalizacja, gaz, prąd, ciepło),
- rosnący udział odpadów selektywnie zebranych,
- otoczenie miasta przez rozległe tereny zielone, co sprzyja rekreacji i aktywnemu spędzaniu czasu, stanowiąc atut w kontekście przyciągania nowych mieszkańców, zwłaszcza rodzin z dziećmi.

Słabe strony

- niewystarczający poziom zbiórki niektórych frakcji odpadów,
- rosnąca ilość odpadów,
- zły stan części budynków i lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
- przekroczenia poziomu ozonu i benzo(a)pirenu, zwłaszcza w sezonie grzewczym.

Szanse

- środki zewnętrzne, w tym Fundusze Europejskie, do wykorzystania na poprawę stanu i rozwój infrastruktury technicznej,
- bliskość ważnych szlaków komunikacyjnych i innych ośrodków miejskich (w tym Warszawy) sprzyjające lokalizacji inwestycji i dojazdom do pracy,
- wzrost świadomości społecznej w zakresie działań prośrodowiskowych,
- rosnące zainteresowanie rozwojem OZE,
- postęp technologiczny, przekładający się na rozwój innowacji i technologii prośrodowiskowych,
- dalsza zmiana modelu pracy, skutkująca rozwojem pracy zdalnej czy hybrydowej, przyczyniających się do ograniczenia emisji transportowych.

Zagrożenia

- gwałtowne, nagłe zjawiska pogodowe, mogące prowadzić do zniszczenia infrastruktury,
- ograniczanie środków finansowych (dotacji, wpływów podatkowych) na rozwój infrastruktury,
- zagrożenie dla rozwoju i wydajności infrastruktury w związku z niekontrolowaną zabudową lub niewłaściwym zarządzaniem przestrzenią,
- deregulacja prawa budowlanego,
- silny lobbying deweloperów, mogący negatywnie wpłynąć na rozwój przestrzenny i utratę walorów kulturowych.

Cele strategiczne

II Kierunki rozwoju

II.1. Plan rozwoju miasta

Rozdział przedstawia docelową wizję rozwoju miasta oraz zestaw kierunków stanowiących logicznie powiązane grupy działań zmierzających do jej realizacji. Wizja rozwoju określa pożądaną obraz Miasta Legionowo w perspektywie długoterminowej i stanowi fundament całej strategii. Na jej podstawie sformułowano cele strategiczne, które wyznaczają główne obszary interwencji, niezbędne do osiągnięcia wysokiej jakości życia mieszkańców oraz przewagi konkurencyjnej miasta na tle innych samorządów. Cele strategiczne zostały uszczegółowione poprzez kierunki rozwoju, odpowiadające konkretnym wyzwaniom sektorowym oraz problemom zdiagnozowanym w analizie stanu obecnego. Dzięki temu strategia nie tylko wskazuje kierunek zmian, lecz także precyzuje ich zakres i obszary odpowiedzialności. Uzupełnieniem struktury są kierunki działań, które pokazują, jakie typy działań, inwestycji i programów powinny być realizowane, by osiągnąć wyznaczone cele. Taki układ dokumentu zapewnia logiczną ciągłość:

diagnoza → wizja → cele strategiczne → kierunki rozwoju → kierunki działań → projekty i wdrażanie.

Dzięki temu strategia jest nie tylko deklaracją intencji, lecz także praktycznym narzędziem wdrażania zmian i monitorowania postępów rozwojowych miasta. Jednocześnie nie odnosi się do całego zakresu polityk publicznych, a przedstawia te, które są najistotniejsze do osiągnięcia celów strategicznych i wspomnianych powyżej – wysokiej jakości życia oraz przewagi konkurencyjnej.

Wizja rozwoju

Legionowo – zielone, bezpieczne i nowoczesne miasto, w którym dobrze się żyje.

Miasto bliskich relacji, aktywnej społeczności oraz dostępu do wiedzy i pracy, korzystające z możliwości, jakie daje położenie w warszawskim obszarze metropolitalnym.

Miasto, które łączy komfort lokalności i wygodę z dynamiką metropolii, oferując nowoczesną infrastrukturę i zachowując swoją lokalną tożsamość.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1

Legionowo – wybór na lata

W celu utrzymania i przyciągania mieszkańców, szczególnie młodych rodzin i osób aktywnych zawodowo, miasto musi oferować wysoki komfort życia — w zakresie usług publicznych, takich jak dostęp do edukacji, kultury, zdrowia, rekreacji oraz nowoczesnych form aktywności społecznej. Legionowo rozwija się dynamicznie i pełni rolę ważnego ośrodka w metropolii warszawskiej, jednak konkurencja o mieszkańców w regionie rośnie. Odpowiedni rozwój usług, infrastruktury społecznej, a także pobudzania aktywności społecznej pozwoli wzmocnić więź mieszkańców z miastem, zwiększyć satysfakcję z życia i poprawić wskaźniki demograficzne.

Rozwój miasta zależy od zaangażowanych mieszkańców, sprawnie działających instytucji lokalnych, aktywnych organizacji pozarządowych i partnerskich relacji między obywatelami a samorządem. W obliczu zmian demograficznych, jak i zmiany postrzegania funkcji samorządu terytorialnego kluczowe jest wzmacnianie więzi społecznych i budowanie poczucia wspólnoty. Wysoka jakość usług publicznych oraz skuteczna komunikacja społeczna stanowią fundamenty spójnego, bezpiecznego i odpowiedzialnego miasta.

Kierunek rozwoju – Budowa atrakcyjnych warunków do zamieszkania i rozwoju mieszkańców

Zadania

- zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców,
- tworzenie programów zachęcających młode rodziny do osiedlania się,
- rozwój oferty placówek dla dzieci do lat 3 i wieku przedszkolnym,
- rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dostosowanej do osób w różnym wieku,
- kontynuacja funkcjonowania programów wsparcia rodzin,
- dalszy rozwój zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży,
- wdrażanie nowych form aktywizacji społecznej i edukacyjnej seniorów,
- rozwijanie usług dla osób seniorów,

- rozwijanie programów profilaktyki zdrowotnej i zdrowia psychicznego;

Rezultaty

- wyższa atrakcyjność osiedleńcza miasta i stabilizacja/wzrost liczby mieszkańców,
- lepszy dostęp do usług blisko miejsca zamieszkania,
- zwiększone wsparcie dla rodzin z dziećmi,
- lepsza dostępność do usług opiekuńczych dla dzieci,
- poprawa jakości życia seniorów i ich samodzielności,
- szybsza odpowiedź na problemy zdrowotne pojawiające się u mieszkańców miasta;

Wskaźniki

- saldo migracji na 1000 mieszkańców,
- liczba osób starszych uczestniczących w projektach skierowanych do tej grupy [os.],
- liczba nowych/zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych [szt.],
- liczba rodzin objętych wsparciem [szt.],
- liczba dzieci korzystających z zajęć rozwojowych [os.],
- liczba osób starszych korzystających z usług społecznych i edukacyjnych [os.],
- liczba osób korzystających z programów profilaktyki zdrowotnej, w tym w zakresie ochrony zdrowia psychicznego [os.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki medyczne z terenu miasta, żłobki, przedszkola i szkoły z terenu miasta, organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Integracji Społecznej, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna;

Szacowane koszty: 100 mln zł.

Kierunek rozwoju – Wzmocnienie systemu pomocy i integracji społecznej

Zadania

- dalsza profesjonalizacja i rozwój usług środowiskowych,
- rozwój partnerstw lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
- rozwój usług mobilnych (opiekuńcze, asystenckie, terapeutyczne, wytnieniowe, rehabilitacyjne),

- zwiększenie starań w zakresie aktywizacji zawodowej, zwłaszcza w zakresie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- rozwój systemu integracji mieszkańców, w tym z uwzględnieniem działań kulturalnych i międzypokoleniowych,
- aktywizacja osób z niepełnosprawnościami przez przygotowanie oferty wsparcia oraz promocję podmiotów angażujących te osoby,
- zwiększenie zaangażowania podmiotów trzeciego sektora w realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. prowadzenie mieszkania treningowego);

Rezultaty

- poprawa skuteczności pomocy społecznej – większa samodzielność mieszkańców,
- wzrost dostępności usług społecznych,
- zmniejszenie skali wykluczenia społecznego,
- szybsze reagowanie na kryzysy społeczne;

Wskaźniki

- liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej [os.],
- liczba rodzin objętych wsparciem [szt.],
- liczba osób bezrobotnych biorących udział w projektach [os.],
- liczba migrantów objętych wsparciem [os.],
- liczba wydarzeń międzykulturowych [szt.],
- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem [os.],
- liczba partnerstw założonych w ramach realizacji usług publicznych [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej, przedszkola i szkoły z terenu miasta, organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna;

Szacowane koszty: 200 mln zł.

Kierunek rozwoju – Rozwój systemu edukacji

Zadania

- modernizacja infrastruktury szkolnej i rozwijanie sal przedmiotowych,

- rozwijanie systemu wsparcia uczniów, podnoszącego ich dobrostan psychiczny i budującego poczucie szkolnej wspólnoty,
- wspieranie edukacji regionalnej jako elementu budowy nowoczesnej tożsamości miasta,
- rozwijanie i podnoszenie atrakcyjności systemu doradztwa zawodowego dla uczniów,
- dalsze dostosowywanie oferty placówek oświatowych do potrzeb mieszkańców (np. godziny pracy, udostępnianie infrastruktury sportowej na potrzeby mieszkańców, zajęcia pozalekcyjne),
- wspieranie rodzin z dziećmi mającymi orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
- podjęcie współpracy z uczelniami wyższymi w kwestii możliwości organizacji szkolnictwa wyższego,
- współpraca międzysektorowa na rzecz kształcenia mieszkańców,
- promowanie systemu uczenia się przez całe życie we współpracy z uczelniami wyższymi;

Rezultaty

- zwiększanie aktywności zawodowej wśród mieszkańców miasta,
- lepsze dostosowanie kwalifikacji i umiejętności do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- poprawa nowoczesnych kompetencji wśród mieszkańców,
- poprawa warunków nauczania w szkołach,
- budowa większej otwartości i pewności siebie wśród uczniów;

Wskaźniki

- liczba zmodernizowanych/przebudowanych placówek oświatowych [szt.],
- liczba placówek oświatowych, w których utworzono lub zmodernizowano infrastrukturę sportową [szt.],
- liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie dobrostanu psychicznego [os.],
- liczba osób korzystających z infrastruktury szkolnej poza zajęciami szkolnymi [os.],
- liczba wspartych rodzin, w których występują problemy stanowiące podstawę do otrzymania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego [szt.],
- liczba inicjatyw realizowanych we współpracy z uczelniami w zakresie uczenia się przez całe życie [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, placówki oświatowe działające na terenie miasta, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe z terenu Warszawy, Muzeum Historyczne w Legionowie;

Szacowane koszty: 200 mln zł.

Kierunek rozwoju – Wzmacnianie aktywności społecznej i tożsamości miejskiej

Zadania

- rozwój miejsc kultury na osiedlach na terenie miasta,
- rozwijanie oferty usług społecznych dostępnych online, w tym oferty kulturalnej, konsultacji społecznych,
- budowanie i utrwalanie tożsamości miasta oraz identyfikacji mieszkańców z miejscem,
- włączanie mieszkańców w proces decydowania o mieście, w tym rozwój partycypacji obywatelskiej młodzieży,
- rozwijanie wolontariatu poza systemem oświatowym,
- organizacja forów współpracy, integrujących środowiska działające na rzecz mieszkańców,
- podnoszenie kompetencji osób zajmujących się zagadnieniami aktywizacji i partycypacji społecznej;

Rezultaty

- większe zaangażowanie mieszkańców (w tym młodzieży) w życie publiczne i wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za miasto,
- rozwinięta oferta usług kulturalnych, dostępnych blisko mieszkańca,
- stworzenie więzi społecznych,
- wzmocnienie trzeciego sektora i jego zaangażowania w organizację życia społecznego
- stworzenie sieci współpracy międzyinstytucjonalnej i wzajemnego zrozumienia podmiotów realizujących zbliżone cele;

Wskaźniki

- liczba pomieszczeń przeznaczonych na osiedlową działalność kulturalną [szt.],
- liczba zorganizowanych konsultacji społecznych [szt.],
- liczba uczestników konsultacji społecznych [os.],

- liczba wydarzeń skierowanych do mieszkańców poszczególnych osiedli [szt.],
- liczba wolontariuszy [os.],
- liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację zadań z zakresu aktywizacji społecznej i budowy tożsamości lokalnej [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, placówki oświatowe działające na terenie miasta, organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Muzeum Historyczne w Legionowie, Miejska Biblioteka Publiczna;

Szacowane koszty: 75 mln zł.

Kierunek rozwoju – Nowoczesne zarządzanie miastem – Smart City

Zadania

- rozwój otwartych danych miejskich (Open Data,)
- rozwój infrastruktury cyfrowej,
- wdrażanie inteligentnych systemów transportowych,
- wdrażanie inteligentnych systemów środowiskowych,
- tworzenie inteligentnych przestrzeni publicznych,
- włączanie mieszkańców w proces współtworzenia Smart City,
- rozwój edukacji cyfrowej i kompetencji mieszkańców,
- budowanie miejskich platform usług online;

Rezultaty

- zwiększenie dostępności usług publicznych dzięki cyfryzacji i integracji systemów,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez inteligentne rozwiązania transportowe i środowiskowe,
- wzrost innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw dzięki otwartym danym i współpracy z miastem,
- wzmocnienie poczucia współodpowiedzialności mieszkańców za rozwój miasta poprzez cyfrowe narzędzia partycypacyjne,
- zbudowania nowoczesnej tożsamości miasta jako lidera w zakresie Smart City,

- podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców i zmniejszenie wykluczenia technologicznego;

Wskaźniki

- liczba usług publicznych dostępnych online [szt.],
- liczba użytkowników miejskich platform cyfrowych [os.],
- liczba wdrożonych inteligentnych rozwiązań transportowych [szt.],
- liczba udostępnionych zbiorów danych w ramach open data [szt.],
- liczba czujników środowiskowych działających w przestrzeni miejskiej [szt.],
- liczba interesariuszy uczestniczących w konsultacjach online [os.],
- liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów z zakresu kompetencji cyfrowych [szt.],
- liczba inteligentnych przestrzeni publicznych wyposażonych w rozwiązania IT [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, Miejski Ośrodek Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Muzeum Historyczne w Legionowie, KZB Legionowo Sp. z o.o., deweloperzy, zarządcy nieruchomości, Nowa Energia Legionowo Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Legionowo” Sp. z o.o., gminne placówki oświatowe;

Szacowane koszty: 200 mln zł.

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 2

Gospodarka, która napędza rozwój miasta

Bliskość Warszawy, dogodne położenie komunikacyjne, rosnąca liczba mieszkańców oraz postęp technologiczny tworzą sprzyjające warunki dla rozwoju biznesu. Jednocześnie mieszkańcy coraz częściej poszukują pracy lokalnie i oczekują możliwości rozwoju zawodowego bez konieczności codziennych dojazdów, ceniąc możliwość spędzania czasu z rodziną. Aby wykorzystać potencjał miasta, potrzebne jest wsparcie przedsiębiorczości oraz stworzenie zaplecza dla innowacji i usług nowej generacji.

Rynek pracy zmienia się dynamicznie, a zapotrzebowanie na nowe kompetencje rośnie zarówno w sektorze technologicznym, jak i w usługach społecznych. Współczesne miasto musi wspierać mieszkańców w zdobywaniu kwalifikacji, rozwoju kompetencji cyfrowych oraz budowaniu ścieżek kariery na każdym etapie życia. Podnoszenie poziomu wykształcenia i umiejętności zawodowych wzmacnia kapitał społeczny, a także zwiększa atrakcyjność Legionowa jako miejsca do życia i prowadzenia działalności.

Kierunek rozwoju – Wzmacnianie przedsiębiorczości

Zadania

- programy inkubowania i wsparcia dla start-upów i „młodych” firm,
- rozwój lokalnych usług na rzecz biznesu (np. poprawa dostępności lokali, centrum obsługi inwestora),
- promocja lokalnych firm,
- rozwijanie infrastruktury technicznej i mobilności w obrębie miasta,
- powołanie rady koordynującej kontakty między sektorem przedsiębiorstw, stowarzyszeniami przedsiębiorców, JST uczelni i trzeciego sektora,
- zwiększanie dostępności bazy lokalowej dla firm, zwłaszcza w istotnych dla rozwoju miasta branżach,
- rozwój lokalnych kompetencji na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,
- wzmacnianie potencjału gospodarczego obszaru ul. Piłsudskiego i targowiska miejskiego,
- aktywizacja zawodowa seniorów;

Rezultaty

- wzrost nowo powstających oraz kontynuujących działalność na terenie miasta firm,
- rozwój działalności lokalnych firm (np. nowe rynki zbytu, nowi partnerzy),
- zwiększenie poziomu zatrudnienia,
- zwiększenie dostępności lokali usługowych i terenów inwestycyjnych;

Wskaźniki

- liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców,
- liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych,
- liczba MŚP objętych wsparciem [szt.],

- udział podmiotów gospodarczych, które zawiesiły/zakończyły działalność [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, organizacje pozarządowe, organizacje branżowe, Powiatowy Urząd Pracy, KZB Legionowo Sp. z o.o.;

Szacowane koszty: 45 mln zł.

Kierunek rozwoju – Wspieranie rozwoju innowacyjności i specjalizacji w podmiotach gospodarczych

Zadania

- promowanie rozwoju innowacji i cyfryzacji w firmach,
- współpraca z instytucjami naukowymi w zakresie rozwoju innowacyjności firm,
- tworzenie i wspieranie lokalnych specjalizacji w zakresie usług ważnych dla społeczności lokalnej (np. zdrowie, edukacja),
- wdrożenie programu wsparcia innowacyjnych przedsiębiorców;

Rezultaty

- zwiększenie odporności gospodarki lokalnej na kryzysy,
- rozwój oferty usług istotnych dla mieszkańców (np. zdrowie, edukacja),
- zwiększenie dostępności pracowników w branżach wysokich kompetencji;

Wskaźniki

- liczba przedsięwzięć z zakresu współpracy między firmami a instytucjami naukowymi [szt.],
- liczba projektów wsparcia dla firm realizujących usługi istotne dla mieszkańców [szt.],
- liczba projektów wspierających rozwój innowacji w podmiotach gospodarczych [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, organizacje branżowe, Powiatowy Urząd Pracy, jednostki organizacyjne gminy, instytucje naukowe;

Szacowane koszty: 15 mln zł.

Wymiar przestrzenny

i klimatyczno-środowiskowy

Cel strategiczny 3

Legionowo – wygodnie, zielono, nowocześnie

Dobra jakość powietrza, ograniczenie emisji i adaptacja do zmian klimatu są kluczowe dla komfortu oraz zdrowia mieszkańców. W Legionowie nadal występują przekroczenia zanieczyszczeń powietrza, a rozwijająca się zabudowa i zmiany klimatyczne zwiększają ryzyko przeciążeń infrastruktury, a także utraty terenów zielonych. Potrzebne są inwestycje w ekologiczne źródła energii, gospodarkę odpadami, błękitno-zieloną infrastrukturę oraz działania edukacyjne, by miasto rozwijało się w sposób zrównoważony i odporny na zagrożenia.

Legionowo odgrywa kluczową rolę komunikacyjną w północnej części aglomeracji warszawskiej. Intensywny rozwój zabudowy, presja inwestycyjna i duża mobilność mieszkańców sprawiają jednak, że konieczne jest bardziej świadome zarządzanie przestrzenią, modernizowanie infrastruktury oraz rozwój transportu zbiorowego. Uporządkowane planowanie przestrzenne, inwestycje w infrastrukturę techniczną oraz rozwój dróg, ścieżek rowerowych i komunikacji publicznej pozwolą lepiej odpowiadać na potrzeby mieszkańców, poprawiać bezpieczeństwo i podnosić jakość życia.

Kierunek rozwoju – Zrównoważony rozwój przestrzenny

Zadania

- racjonalne planowanie przestrzenne ograniczające chaotyczną zabudowę i presję deweloperów,
- ochrona i rozwój terenów zielonych, w tym błękitno-zielonej infrastruktury,
- uzupełnianie osiedli o brakujące funkcje i infrastrukturę,
- modernizacja i rozwój infrastruktury sieciowej,
- budowa infrastruktury technicznej zwiększającej odporność na sytuacje kryzysowe,
- modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej i rowerowej,

- nadanie nowych funkcji istniejącym przestrzeniom i obiektom,
- podjęcie uchwały krajobrazowej,
- dbałość o zachowanie walorów kulturowych;

Rezultaty

- sprawnie i efektywnie działająca infrastruktura techniczna,
- wysoka dostępność do infrastruktury technicznej,
- ograniczenie presji komunikacyjnej,
- zwiększenie odporności infrastruktury na kryzysy,
- poprawa jakości terenów zielonych,
- uporządkowanie przestrzeni publicznej dzięki podjęciu uchwały;

Wskaźniki

- poziom awaryjności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej [%],
- długość nowej/zmodernizowanej sieci wodociągowej [m],
- długość nowej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [m],
- długość nowej/zmodernizowanej sieci gazowej [m],
- długość nowych/zmodernizowanych dróg [m],
- długość nowych/zmodernizowanych chodników [m],
- długość nowych/zmodernizowanych ciągów rowerowych i/lub pieszo-rowerowych [m],
- powierzchnia terenów zielonych [ha],
- liczba zrewitalizowanych obiektów i przestrzeni publicznych [szt.],
- liczba wspartych obiektów zabytkowych lub cennych ze względów historycznych [szt.],

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, KZB Legionowo sp. z o.o., deweloperzy, zarządcy nieruchomości, Nowa Energia Legionowo Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Legionowo” Sp. z o.o.;

Szacowane koszty: 360 mln zł.

Kierunek rozwoju – Wysoka jakość środowiska

Zadania

- wymiana źródeł ciepła i podnoszenie efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych,
- promocja OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców,
- modernizacja i rozwój miejskiej sieci ciepłowniczej,
- projektowanie budynków publicznych z wykorzystaniem nisko- lub zeroemisyjnych technologii,
- podejmowanie starań na rzecz stworzenia spójnego systemu publicznego transportu zbiorowego w tym w współpracy międzygminnej, wykorzystującego różne środki komunikacji przy zastosowaniu wspólnej taryfy,
- promocja elektromobilności,
- promocja gospodarki obiegu zamkniętego,
- podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców;

Rezultaty

- ograniczenie niskiej emisji (z budynków i transportu),
- wykorzystywanie przyjaznych środowisku źródeł energii i OZE,
- tworzenie infrastruktury energetycznej odpornej na wydarzenia kryzysowe,
- zwiększenie dostępności do „czystej energii”,
- obniżenie kosztów utrzymania budynków publicznych,
- sprawnie działający transport publiczny, przyczyniający się do ograniczenia ruchu samochodowego;

Wskaźniki

- długość nowej/zmodernizowanej sieci ciepłowniczej [m],
- liczba budynków publicznych, w których wykorzystuje się OZE [szt.],
- liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt.],
- liczba działań informacyjnych promujących OZE [szt.],
- liczba połączeń publicznego transportu zbiorowego, obsługujących miasto [szt.],
- liczba ładowarek pojazdów elektrycznych [szt.],

- udział odpadów selektywnie zebranych w całkowitej ilości odpadów wytworzonych w mieście [%],
- liczba działań promujących GOZ [szt.],
- liczba przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, KZB Legionowo Sp. z o.o., deweloperzy, zarządcy nieruchomości, Nowa Energia Legionowo Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o., Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie, „Koleje Mazowieckie – KM” Sp. z o.o., PKP S.A., Powiat Legionowski, Miejski Ośrodek Kultury, organizacje pozarządowe;

Szacowane koszty: 350 mln zł.

Kierunek rozwoju – Przeciwdziałanie zmianom klimatu i działania adaptacyjne

Zadania

- rozwój terenów zieleni w kontekście usług ekosystemowych, retencji wody i przeciwdziałania opadom nawalnym, suszy oraz miejskiej wyspie ciepła,
- promocja małej retencji wśród zarządców budownictwa wielorodzinnego, właścicieli domów jednorodzinnych i przedsiębiorców,
- podnoszenie świadomości mieszkańców dot. zmian klimatu;

Rezultaty

- ograniczenie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian,
- zwiększenie retencji wód opadowych;

Wskaźniki

- powierzchnia terenów zieleni [ha],
- liczba zrealizowanych inwestycji retencyjnych (np. ogrody deszczowe, zbiorniki retencyjne, muldy chłonne) [szt.],
- liczba dotacji udzielonych mieszkańcom [szt.],
- liczba uczestników warsztatów/szkoleń/spotkań [szt.],

- liczba wydarzeń podnoszących świadomość w zakresie zmian klimatu i ich skutków [szt.];

Realizatorzy: Urząd Miasta Legionowo, KZB Legionowo sp. z o.o., deweloperzy, zarządcy nieruchomości, Powiat Legionowski, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe, mieszkańcy;

Szacowane koszty: 170 mln zł.

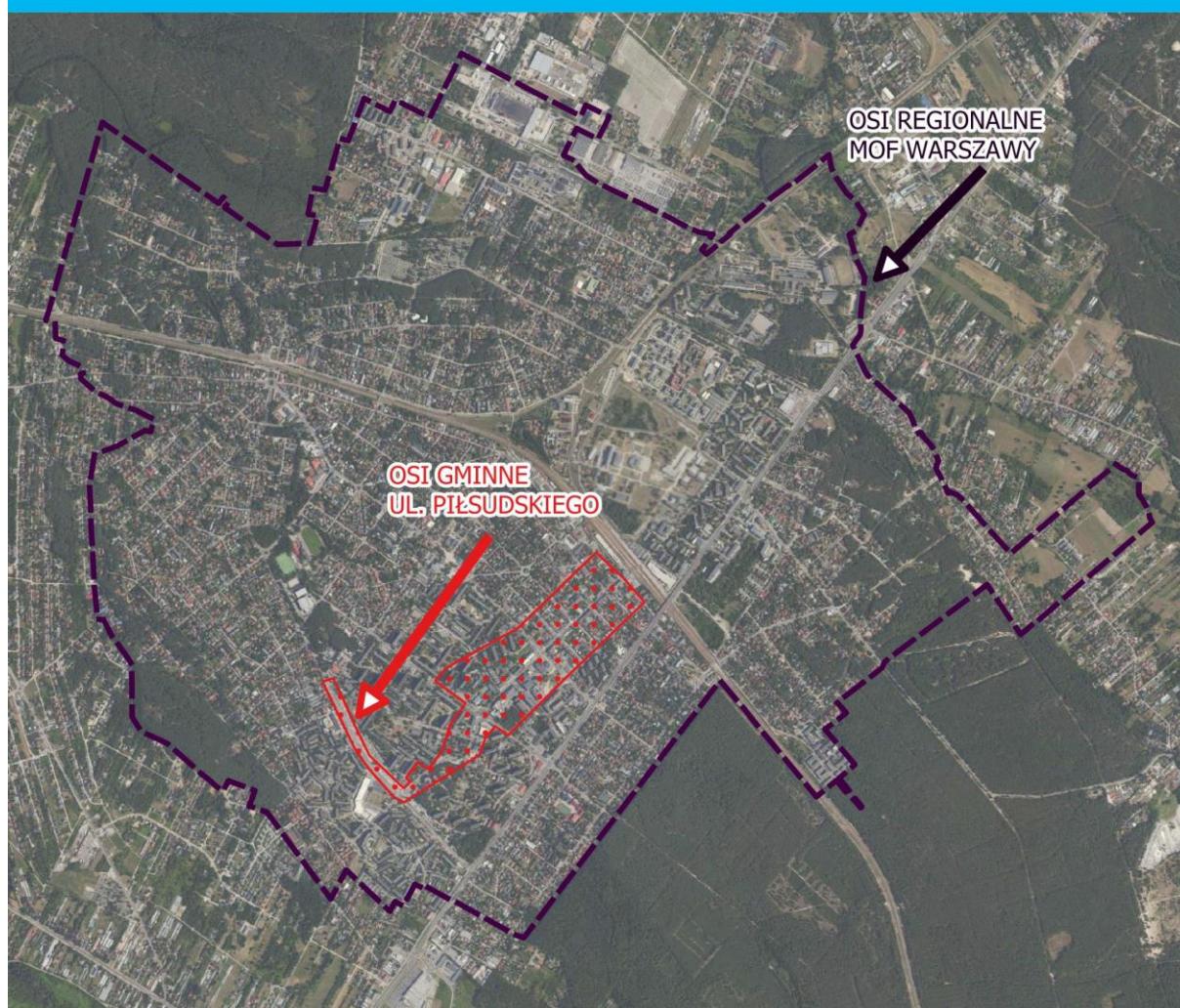
Polityka przestrzenna

II.2. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) województwa mazowieckiego określone zostały w **Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+**. Jednym z takich obszarów jest Miejski Obszar Funkcjonalny Warszawy – istniejący biegun wzrostu, do którego włączone zostało miasto Legionowo. Obszar ten wyróżniono jako jeden z węzłów europejskiej sieci metropolii.

Gmina miejska Legionowo określiła własny OSI, który dotyczy zmian w układzie funkcjonalno-przestrzennym ulicy Józefa Piłsudskiego wraz z ulicami poprzecznymi i równoległymi oraz obszarem targowiska miejskiego, w tym fragmentem ul. Jana III Sobieskiego. Będą się one wiązały ze zmianami dotyczącymi organizacji ruchu komunikacyjnego, mającymi na celu uspokojenie ruchu wraz z rozwojem ciągów pieszo-rowerowych.

MAPA OSI NA POZIOMIE REGIONALNYM I GMINNYM - MIASTO LEGIONOWO

Rysunek 2. Obszar strategicznej interwencji na poziomie Gminy Miejskiej Legionowo

Źródło: opracowanie własne.

II.3. Obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym

W **Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze** przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 72/22 z dnia 24 maja 2022 r. wyznaczono dwa typy obszarów strategicznej interwencji (OSI): problemowe – podregiony NUTS3 oraz bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne. Gmina Miejska Legionowo została włączona do **MOF Warszawy – istniejącego bieguna wzrostu**. Dla tej jednostki przewidziano działania wspólne dla wszystkich MOF, to jest:

1. uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych, obejmujące w szczególności koordynację procesów

planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu;

2. rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim;
3. poprawę jakości powietrza, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, tworzenie korytarzy regeneracyjnych miast, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
4. zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań, a także:
5. budowanie konkurencyjności na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłu przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikających z koncentracji funkcji administracyjnych.¹

Ponadto w ramach obszarów strategicznej interwencji problemowych – Legionowo należy do obszaru **warszawskiego wschodniego**. Działania w OSI warszawsko-wschodnim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach.

1. Wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru poprzez:

¹ „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze”, s. 80.

- aktywizację osób bezrobotnych i wspieranie przedsiębiorczości, w tym przez wspieranie uczenia się przez całe życie, doradztwo i kształcenie zawodowe, zapewnienie opieki nad dziećmi,
- rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
- poprawę jakości infrastruktury turystycznej.

2. Poprawa dostępności do infrastruktury komunalnej i usług społecznych poprzez:

- budowę i rozbudowę infrastruktury komunalnej,
- rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych, w szczególności na obszarach wykluczenia transportowego,
- rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych,
- poprawę dostępności do usług publicznych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej.²

II.4. Polityka przestrzenna

II.4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w świetle obowiązujących przepisów³ stanowi obligatoryjny element każdej strategii rozwoju gminy. Istotą modelu miasta Legionowa jest przedstawienie w sposób schematyczny wizji rozwoju miasta, opartej m.in. na zidentyfikowanych potencjałach, ograniczeniach, rozpoznanych rzeczywistych potrzebach mieszkańców, jak i o aspiracje samego samorządu. Model ten uwzględnia także wszelkie zapisy dotyczące polityki przestrzennej określone wobec miasta, zawarte w dokumentach planistycznych i strategicznych poziomu równie krajowego oraz regionalnego.

Ujęta w modelu wizja rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowić będzie bazę do dalszych prac nad opracowaniem dokumentu w postaci Planu Ogólnego, który w przeciwieństwie do obowiązującego **do końca czerwca 2026 roku** studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie narzędziem prawnym realizacji wizji rozwoju miasta (tj. aktem prawa miejscowego uregulowanym w obowiązującej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

² Ibidem, s. 86.

³ Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U.2025.1153 t.j.).

Przedmiotowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta zawiera m.in. takie elementy składowe jak:

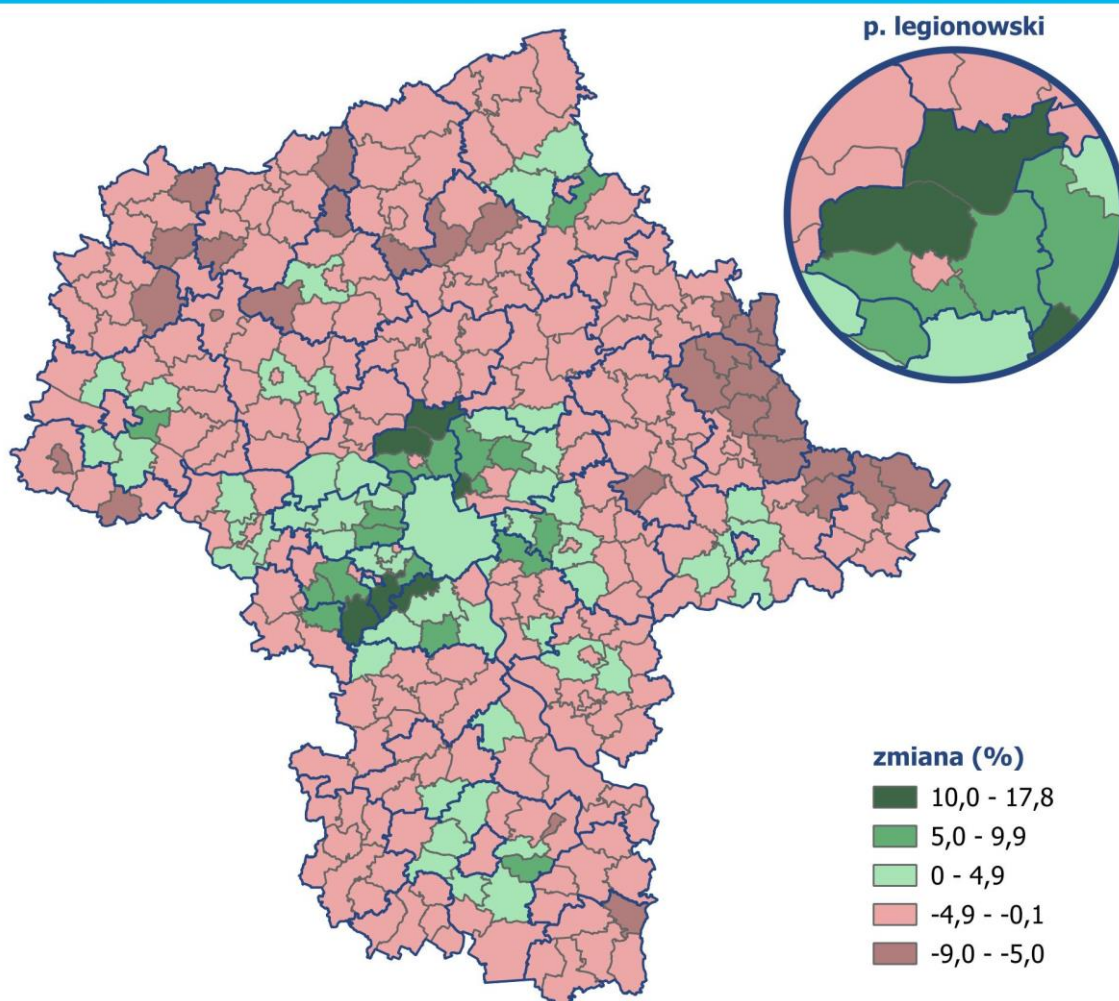
- sieć osadnicza i struktura przestrzenna,
- system powiązań przyrodniczych⁴,
- infrastruktura społeczna,
- infrastruktura techniczna,
- komunikacja i powiązania transportowe.

Sieć osadnicza i struktura przestrzenna

Gmina Miejska Legionowo pomimo bardzo małej powierzchni zamieszkiwana jest przez ponad 50 tys. osób, co wyróżnia ją w gronie najliczniej zamieszkałych gmin Mazowsza (6. pozycja) oraz jednej z większych w kraju (85. pozycja). Miasto charakteryzuje się relatywnie stabilną liczbą mieszkańców. W okresie 2000-2024 kształtowała się ona na poziomie 50-54 tys. (z zauważalnym przyrostem w latach 2005-2013). Ostatnie lata niosą jednak za sobą stopniowy spadek ludności. Na przestrzeni lat 2020-2024 Legionowo skurczyło się o 2,0% – znajdując się w grupie licznych gmin o kurczącej się populacji (238 jednostek na 314 w województwie mazowieckim). Notowany spadek przy dynamicznym przyroście mieszkańców w innych gminach (zwłaszcza w strefie metropolitalnej), oznaczać będzie spadek Legionowa w najbliższych latach na 7. pozycję w województwie pod względem liczby ludności, za gminą Marki. Miasto Legionowo jest jedyną gminą w powiecie legionowskim oraz jedną z mniej licznych w bliskim otoczeniu Warszawy, która notuje spadek liczby mieszkańców. Struktura ludności charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (18,4%, 224. pozycja w województwie) i produkcyjnym (57,1%, 209), także stosunkowo dużym udziałem w wieku poprodukcyjnym (24,5%, 87). Dynamika zmian w strukturze przebiega z kolei łagodnie na tle województwa – w przytoczonym okresie 2020-2024 grupa poprodukcyjna zwiększyła się tylko o 0,5 pkt. procentowych (przy średniej dla wszystkich gmin na poziomie 1,6 pkt. procentowych) i wzrósł także o 0,4 pkt. procentowych udział grupy produkcyjnej (przy średniej -1,1 pkt. procentowych). Nieco wyraźniej na tle pozostałych gmin spadła natomiast grupa mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (-0,9 pkt. procentowych przy średniej -0,5 pkt. procentowych).

⁴ Scharakteryzowany w części tekstowej – bez ujęcia na mapie głównej modelu.

ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W OKRESIE 2020 - 2024

Rysunek 3. Zmiana liczby ludności w województwie mazowieckim w okresie 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zróżnicowanie rozmieszczenia ludności na terenie miasta zaznacza się bardzo wyraźnie. Największa koncentracja mieszkańców występuje w części południowej – tożsamej z jednostkami Osiedle Jagiellońska oraz Osiedle Sobieskiego – łącznie na poziomie 40%. Ta właśnie część Legionowa cechuje się również najlepszym dostępem do usług publicznych, a zatem mieszkańcy najbardziej zaludnionej części miasta mają dogodny dostęp do usług w pobliżu miejsca zamieszkania (rozmieszczenie instytucji społecznych przedstawiono w odrębnym rozdziale oraz na mapie głównej). Dla porównania część miasta położona na północ od linii kolejowej (III Parcela, Osiedle Młodych, Łajski) zamieszkiwana jest tylko przez niespełna 15% jego mieszkańców.

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych osiedlach Miasta Legionowo

Nazwa jednostki	Liczba mieszkańców	Udział mieszkańców miasta
Bukowiec A	2458	4,88%
Bukowiec B	2455	4,88%
Bukowiec C	631	1,25%
Cegielnia	322	0,64%
Centrum	3447	6,85%
Grudzie	774	1,54%
III Parcela	3739	7,43%
Kozłówka	945	1,88%
Ludwisin	1522	3,02%
Łajski	1953	3,88%
Os. Batorego	741	1,47%
Os. Jagiellońska	14313	28,42%
Os. Młodych	1807	3,58%
Os. Piaski	5883	11,68%
Os. Sobieskiego	5866	11,65%
Przystanek	3506	6,96%

Źródło: opracowanie własne.

Legionowo z racji pełnionej funkcji administracyjnej na poziomie siedziby powiatu legionowskiego odpowiada w pewnym zakresie za obsługę mieszkańców sąsiednich czterech gmin. Ważny jest jednak aspekt związany nie tylko z obsługą stricte administracyjną, ale także pozycja Legionowa jako miasta-lidera, które odpowiedzialne jest za rozwój całego obszaru. Ważnym wyzwaniem dla miasta, szczególnie z racji położenia w granicach najsilniejszej metropolii w kraju, w pobliżu konkurencyjnych ośrodków, jest utrzymanie zdolności do integrowania obszaru powiatu oraz utrzymanie z nim silnych powiązań funkcjonalnych. Miasto ponosi bowiem wysokie koszty związane z prowadzeniem usług publicznych na poziomie powiatowym (szkoły średnie, instytucja kultury itp.)⁵ i ważne jest,

⁵ Szersza charakterystyka usług w rozdziale dotyczącym infrastruktury społecznej.

aby mieszkańcy powiatu legionowskiego korzystali właśnie z tych usług w swoim mieście powiatowym.

Legionowo podlega bardzo silnym wpływom położonej w bardzo bliskiej odległości Warszawy. Mają one odzwierciedlenie na przykład w sposobie zagospodarowania przestrzennego (ekspansja zabudowy mieszkaniowej) oraz w relacjach transportowych (ciężenia komunikacyjne). Legionowo jest więc silnym ośrodkiem miejskim (pełni funkcje administracyjne na poziomie gminnym oraz powiatowym) pozostającym jednocześnie w Obszarze Metropolitalnym Warszawy⁶ jako miasto satelickie. Powiązania z miastem stołecznym przejawiają się, chociażby w ruchu migracyjnym. W bilansie Legionowa za lata 2020-2024⁷, migracje do Warszawy stanowiły 18%-21% całkowitej emigracji (łącznie do Warszawy przesiedliło się w tym okresie ok. 780 osób), podczas gdy migracje z Warszawy stanowiły 25%-37% całkowitej imigracji (napłynęło ok. 1230 osób). Wyraźnie zaznacza się więc przewaga zasiedlania Legionowa przez mieszkańców stolicy. Ponadto obydwie miasta charakteryzują się bardzo silnym powiązaniem w zakresie przepływów związanych z dojazdami do pracy. Jak wynika z danych GUS⁸, w roku 2021 aż 12,2 tys. mieszkańców Legionowa dojeżdżało do pracy do podmiotów działających poza obszarem miasta, z czego aż blisko 76% (9,2 tys.) do Warszawy. Dla porównania, łącznie do zakładów pracy zlokalizowanych w pozostałych gminach z obszaru powiatu legionowskiego przemieszczało się 13,3% (1,6 tys.) wyjeżdżających z miasta. W drugą stronę – tylko 1,6% (niespełna 900 osób) ogółu wyjeżdżających z Warszawy podejmowało zatrudnienie na terenie Legionowa. Zaznacza się więc tutaj ogromna wzajemna dysproporcja, mimo że łączna skala przepływów jest bardzo silna.

Miasto charakteryzuje się zwartą i gęstą zabudową, ze zdecydowaną przewagą terenów z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Zabudowa wielorodzinna charakterystyczna jest m.in. dla części południowej (osiedle Jagiellońska, osiedle Jana III Sobieskiego) i środkowo-wschodniej (osiedle Piaski). Główne kompleksy usługowo-handlowe mieszczą się z kolei w obrębie zabudowy śródmiejskiej, a także szerzej w części południowej i środkowo-wschodniej miasta – w sąsiedztwie terenów z zabudową wielorodzinną. Część miasta

⁶ Miasto Legionowo jest członkiem Stowarzyszenia Metropolia Warszawa.

⁷ Na podstawie danych GUS – Baza Demografia.

⁸ Dojazdy do pracy w świetle wyników NSP 202. GUS.

przeznaczona na tereny produkcji przemysłowej (dzielnica Łajski) odgrywa ważną rolę w procesie kreowania lokalnego rynku pracy.

Na terenie miasta wyznaczono tereny zamknięte MSWiA (duży i zwarty teren na osiedlu Piaski), MON (także duży i zwarty teren na osiedlu Piaski) oraz tereny zamknięte zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, przez które przebiegają linie kolejowe. Wśród szczególnych wyzwań w sferze polityki przestrzennej gminy jest deficyt terenów rozwojowych, które można byłoby zagospodarować na cele mieszkaniowe lub gospodarcze. Legionowo poddane jest także presji otoczenia, związanej z silnie rozwiniętą zabudową sąsiednich miejscowości, przylegającą do granic administracyjnych miasta – od zachodu Chotomów, od południa Jabłonna, od północy Łajski, od wschodu Stanisławów Drugi oraz Józefów.

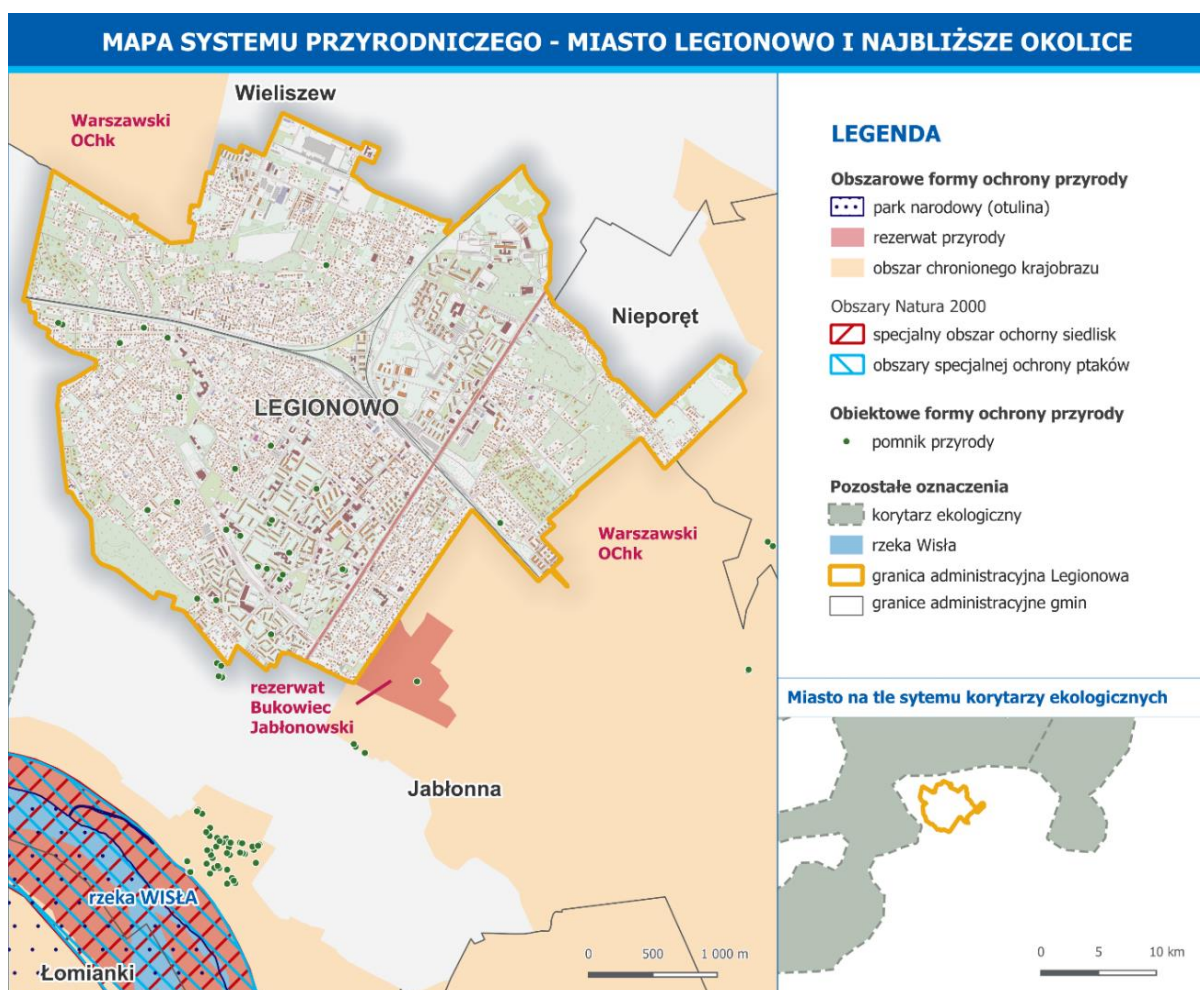
System powiązań przyrodniczych

W krajobrazie miasta obszary leśne zajmują niewiele, bo zaledwie 9,4% jego powierzchni (tj. 127,9 z 1 354 ha), co jest wartością znacznie niższą od tej notowanej dla całego kraju (29,6%), województwa mazowieckiego (23,4%), czy powiatu legionowskiego (29,9%).

Występują one zarówno w postaci skupisk wielu rozczłonkowanych płątów (drobnych – głównie w północno-zachodniej i zachodniej części miasta oraz w nieco większych – w jego wschodniej części), jak i pojedynczego, zwartego wielkopowierzchniowego kompleksu (o powierzchni ok. 25,5 ha), zlokalizowanego przy południowo-zachodniej granicy miasta (Las Ludwisiński). Warto podkreślić, że wartość przyrodnicza tych obszarów jest relatywnie niewielka, ponieważ żaden z nich nie jest objęty ochroną prawną (formą ochrony przyrody).

W obrębie miasta występują również niewielkie parki, które stanowią pewien zasób przyrodniczy oraz wpływają pozytywnie na miejski ekosystem. Miasto na swoim terenie nie posiada wód powierzchniowych w postaci rzek, czy jezior.

Niska jakość walorów przyrodniczo-krajobrazowych terenów w obrębie granic administracyjnych miasta, sprawia, że nie występują tu obszarowe formy ochrony przyrody, m.in. parki narodowe, krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, czy obszary Natura 2000. Niemniej obszar miasta graniczy bezpośrednio z rezerwatem przyrody Bukowiec Jabłonowski (od południowego wschodu) i Warszawskim Obszarem Chronionego Krajobrazu (od południowego wschodu i północy).

Rysunek 3. System przyrodniczy w Gminie Miejskiej Legionowo

Źródło: opracowanie własne.

Spośród punktowych form ochrony przyrody⁹ na terenie miasta obecne są jedynie pomniki przyrody – 31¹⁰ zidentyfikowanych obiektów, w postaci sędziwych oraz okazałych gatunków drzew (głównie dębów szypułkowych), występujących w postaci pojedynczych obiektów, a także ich niewielkich skupisk. Z uwagi na przyjętą skalę opracowania, na zasadniczej mapie modelu nie wskazuje się lokalizacji pomników przyrody.

Zgodnie z danymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ), przez obszar miasta nie przebiegają korytarze ekologiczne, czyli główne szlaki migracyjne roślin, zwierząt i grzybów, mające ważne znaczenie dla utrzymania stabilności, ciągłości i naturalności ekosystemów występujących w obrębie analizowanego miasta i przyległych do niego jednostek,

⁹ Brak m.in. stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

¹⁰ Według danych przestrzennych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

stanowiące istotny element łącznikowy dla krajowego oraz międzynarodowego systemu obszarów chronionych.

W granicach miasta nie znajdują się udokumentowane złoża surowców mineralnych i obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym obszary osuwania się mas ziemnych.

Miasto posiada pewien potencjał w zakresie pozyskiwania energii z wód geotermalnych, energii słonecznej, zwłaszcza na potrzeby podgrzewania wody użytkowej i lokalnej produkcji energii.

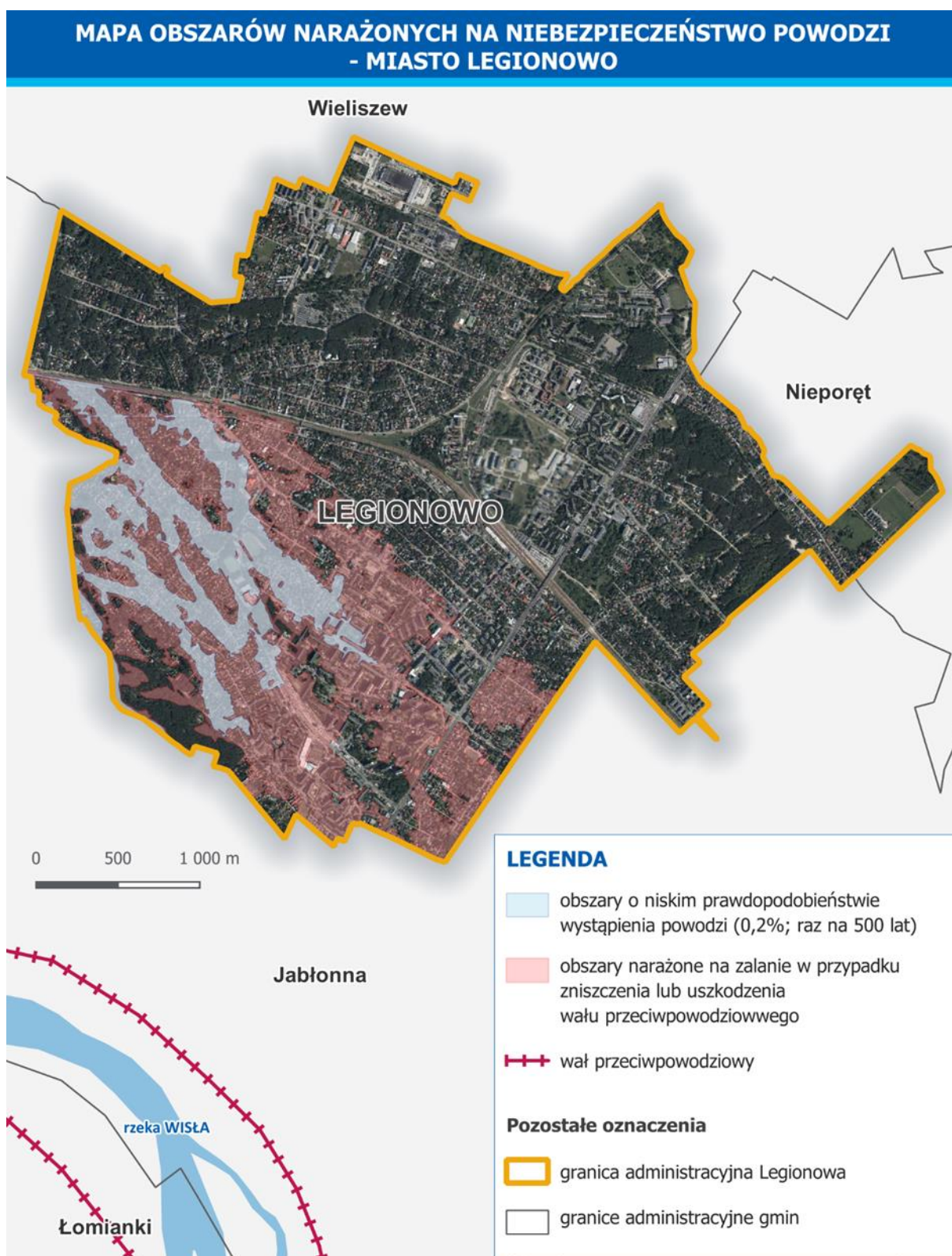
W związku z wyżej wspomnianymi informacjami obowiązujący system przyrodniczy w bardzo małym stopniu determinuje na terenie miasta obecne i przyszłe zagospodarowanie oraz rodzaj prowadzonych działalności gospodarczych (brak obszarowych form ochrony przyrody, a co za tym idzie związanych z tym ograniczeń i zakazów).

Zagrożenie powodziowe

Na terenie miasta nie występują wody powierzchniowe w postaci rzek, które mogą bezpośrednio powodować zagrożenie powodziowe. Niemniej według map zagrożenia powodziowego Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, zagrożenie dla życia i zdrowia ludności oraz mienia mieszkańców miasta stanowić może rzeka Wisła, przepływająca poza granicami miasta, tj. niespełna 2 km w linii prostej od jego południowo-zachodnich granic. Ze strony rzeki Wisły prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest jednak dość niskie i wynosi 0,2% (czyli raz na 500 lat)¹¹. W jej przypadku dla miasta nie identyfikuje się prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi równego 1% (czyli raz na 100 lat) oraz 10% (czyli raz na 10 lat). Maksymalny przestrzenny zasięg zalanych powierzchni, zawarty w tych scenariuszach nie obejmuje obszaru miasta.

W przypadku Legionowa rozważając zagadnienie prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi, należy mieć dodatkowo na uwadze zagrożenie, jakie niesie ze sobą ryzyko zalania miasta w wyniku zniszczenia wałów powodziowych w obrębie Wisły. Szacuje się, że w tym scenariuszu maksymalna powierzchnia obszaru objętego zalaniem wyniosłaby 381,23 ha, a powódź objęłaby wówczas ponad 1/4 powierzchni całkowitej miasta (28,2%).

¹¹ Zasięg obejmowałby wówczas ok. 119,36 ha, tj. 8,8% powierzchni miasta.

Rysunek 4. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Mieście Legionowo

Źródło: opracowanie własne.

W zakresie reakcji na potencjalny problem zagrożenia powodziowego w dokumencie pod nazwą „Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły” (PZPR),

przyjętym w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury, zidentyfikowano jedno zadanie ujęte na tzw. Ostatecznej Liście Działań dotyczące jedynie w sposób pośredni Legionowa (dla samego obszaru miasta nie identyfikuje się żadnych zadań inwestycyjnych w zakresie reakcji na wspomniany problem zagrożenia powodziowego). Mowa o zadaniu pod nazwą „Rozbudowa prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły na odcinku Jabłonna – Nowy Dwór Mazowiecki”, którego realizacja spowoduje podniesienie poziomu bezpieczeństwa powodziowego na wskazanym odcinku, a którego fragment przebiega w rejonie przedmiotowego miasta.

Infrastruktura społeczna

Miasto Legionowo jest największym pod względem liczby mieszkańców (według danych GUS; stan na koniec 2024 roku) miastem powiatu legionowskiego (powiatu ziemskiego) oraz szóstym¹² co do wielkości ośrodkiem miejskim na terenie województwa mazowieckiego. Miasto to odgrywa ważną rolę w codziennym funkcjonowaniu społeczności powiatu, dla której stanowi ważny rynek pracy oraz najważniejszy ośrodek administracyjno-usługowy.

Na terenie miasta koncentrują się działalności służące przede wszystkim zaspokajaniu zbiorowych potrzeb swoich mieszkańców związanych m.in. z opieką żłobkową, wychowaniem przedszkolnym, szkolnictwem poziomu podstawowego, pomocą społeczną, kulturą czy opieką zdrowotną.

Poniżej w zestawieniu ujęto tylko kluczowe istniejące elementy infrastruktury społecznej¹³ (według rodzaju), które zlokalizowane są na terenie miasta, głównie w jego południowej części.

Infrastruktura społeczna na terenie Miasta Legionowo na podstawie legionowo.pl, <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL>, <https://opslegionowo.pl>:

- Administracja:
 - Urząd Miasta,
 - Starostwo Powiatowe,
 - Sąd Rejonowy,

¹² Na 110 miast.

¹³ Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym model określa w szczególności m.in. główne elementy infrastruktury społecznej (art. 10e ust. 3 pkt 4 lit. d przedmiotowej ustawy), które należy rozpatrywać jako te mające istotne znaczenie dla dalszego rozwoju lokalnego społeczeństwa i samego miasta.

- Prokuratura Rejonowa,
- Urząd Skarbowy,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Powiatowa Izba Gospodarcza,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- Powiatowy Urząd Pracy;
- Bezpieczeństwo i porządek publiczny:
 - Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej,
 - Komenda Powiatowa Policji,
 - Centrum Szkolenia Policji,
 - Straż Miejska;
- Opieka żłobkowa (placówki publiczne):
 - Żłobek Miejski Motylkowy Świat,
 - Filia Żłobka Miejskiego Motylkowy Świat;
- Wychowanie przedszkolne (placówki publiczne):
 - Przedszkole Miejskie nr 1, im. Marii Kownackiej,
 - Przedszkole Miejskie nr 2 im. Doroty Gellner (Zespół Szkolno-Przedszkolny),
 - Przedszkole Miejskie nr 3 im. Koszałka Opałka,
 - Przedszkole Miejskie Integracyjne nr 5 im. Misia Uszatka,
 - Przedszkole Miejskie nr 6 Tęczowa Szóstka,
 - Przedszkole Miejskie z Oddziałami Integracyjnymi nr 7 im. Janusza Korczaka,
 - Przedszkole Miejskie nr 9 Akademia Przygody,
 - Przedszkole Miejskie nr 10 im. Wandy Tomczyńskiej,
 - Przedszkole Miejskie nr 11 Akademia Uśmiechu,
 - Przedszkole Miejskie nr 12 im. Króla Maciusia I (Zespół Szkolno-Przedszkolny),
 - Przedszkole Miejskie nr 14 Kraina Marzeń (Zespół Szkolno-Przedszkolny);
- Szkolnictwo podstawowe (placówki publiczne):
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika,
 - Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego (Zespół Szkolno-Przedszkolny),
 - Szkoła Podstawowa nr 3 im. Janusza Kusocińskiego,

- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Legionów Polskich 1914–1918 (Zespół Szkolno-Przedszkolny),
- Szkoła Podstawowa nr 7 im. VII Obwodu Obroza AK (Zespół Szkolno-Przedszkolny),
- Szkoła Podstawowa nr 8 im. 1. Warszawskiej Dywizji Piechoty;
- Szkolnictwo ponadpodstawowe (placówki publiczne):
 - Liceum Ogólnokształcące nr I im. Marii Konopnickiej,
 - Liceum Ogólnokształcące nr II im Króla Jana III Sobieskiego,
 - Powiatowy Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jerzego Siwińskiego,
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna¹⁴;
- Szkolnictwo specjalne (placówki publiczne):
 - Powiatowy Zespół Szkół i Placówek Specjalnych;
- Opieka zdrowotna (placówki publiczne):
 - Placówki podstawowej opieki zdrowotnej (11 obiektów),
 - Szpital (filia Wojskowego Instytutu Medycznego);
- Placówki kultury i aktywności społecznej (placówki publiczne):
 - Miejski Ośrodek Kultury im. Ch. S. Chaplina,
 - Miejski Ośrodek Kultury im. Ch. S. Chaplina – Filia Targowa,
 - Miejski Ośrodek Kultury im. Ch. S. Chaplina – Filia Scena po sąsiedzku,
 - Miejska Biblioteka Publiczna – Poczta, Poczta, Poczta,
 - Filia nr 1 Miejskiej Biblioteki Publicznej,
 - Filia nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej,
 - Powiatowa Instytucja Kultury i Powiatowa Biblioteka Publiczna,
 - Muzeum Historyczne,
 - Muzeum Historyczne – Filia Piaski;
- Pomoc społeczna (placówki publiczne):
 - Ośrodek Pomocy Społecznej (placówki w strukturze organizacyjnej: Dzienny Dom Senior+, Klub Młodzieżowy, Świetlica Terapeutyczna, Warsztat Terapii Zajęciowej,
 - Klub Integracji Społecznej, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne)
 - Filia Ośrodka Pomocy Społecznej,

¹⁴ Publiczna placówka oświatowa, której działalność ukierunkowana jest na wspomaganie edukacji dzieci i młodzieży.

- Dom Pomocy Społecznej „Kombatant”,
- Powiatowe Centrum Integracji Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Infrastruktura sportowa i rekreacyjna:
 - boiska (w tym przyszkolne),
 - hala widowiskowo – sportowa Arena Legionowo,
 - Stadion Miejski,
 - lodowisko – Lodowa Arena,
 - kryte korty tenisowe,
 - pływalnia miejska „Wodne Piaski”,
 - pływalnia przy ul. Królowej Jadwigi,
 - skwery, parki miejskie.

System bezpieczeństwa miasta Legionowo opiera się na jednostce straży pożarnej, policji i straży miejskiej.

Opieka żłobkowa (czyli opieka dla dzieci do lat 3) realizowana jest w 2 placówkach¹⁵.

Wychowanie przedszkolne prowadzone jest łącznie w 11 placówkach, w postaci przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

Mieszkańcy miasta mają możliwość kształcenia się w swoim miejscu zamieszkania na dwóch poziomach edukacyjnych, tj. podstawowym i ponadpodstawowym. Działalność prowadzi tu 6 szkół podstawowych i 3 szkoły ponadpodstawowe.

Na terenie miasta funkcjonuje jedna placówka kształcenia specjalnego w postaci zespołu szkół i placówek specjalnych, obejmująca kształceniem i wychowaniem specjalnym, zarówno dzieci, jak i młodzież m.in. z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim, autyzmem lub niepełnosprawnościami sprzężonymi z niepełnosprawnością intelektualną. Dodatkowo zapewnia ona także kształcenie specjalne osób dorosłych (w szkole przysposabiającej do pracy).

¹⁵ Jako placówkę w tym rozdziale rozumie się miejsce świadczenia usługi (lokalizację obiektu).

Uczniów szkół w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej wspiera funkcjonująca specjalistyczna poradnia.

Podstawowym elementem systemu ochrony zdrowia na terenie Legionowa jest 11 placówek¹⁶ podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), finansowanych w ramach NFZ oraz szpital (świadczący usługi opieki szpitalnej i całodobowej).

Oferta społeczno-kulturalna miasta pozwalająca na integrację różnych grup pokoleniowych (stymulowanie dalszego rozwoju społecznego) związana jest przede wszystkim z działalnością Miejskiego Ośrodka Kultury wraz z filiami, Miejskiej Biblioteki Publicznej wraz z filiami, Powiatowej Instytucji Kultury i Powiatowej Biblioteki Publicznej oraz Muzeum Historycznego wraz z filią.

Miasto aktywnie wspiera młodzież, osoby starsze i swoich mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Ośrodek oferuje m.in. wsparcie w formie poradnictwa, świadczeń pieniężnych i niepieniężnych oraz usług opiekuńczych. Główną rolę odgrywa tu Ośrodek Pomocy Społecznej, w ramach struktury organizacyjnej funkcjonuje: Dzienny Dom Senior+, Klub Młodzieżowy, Świetlica Terapeutyczna, Warsztat Terapii Zajęciowej, Klub Integracji Społecznej, czy Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne.

Mieszkańcy miasta mają szeroki dostęp również do infrastruktury służącej uprawianiu sportu i rekreacji. Na terenie miasta znajdują się m.in. miejskie pływalnie kryte, stadion piłkarski, hala widowiskowo-sportowa, lodowisko, korty tenisowe kryte.

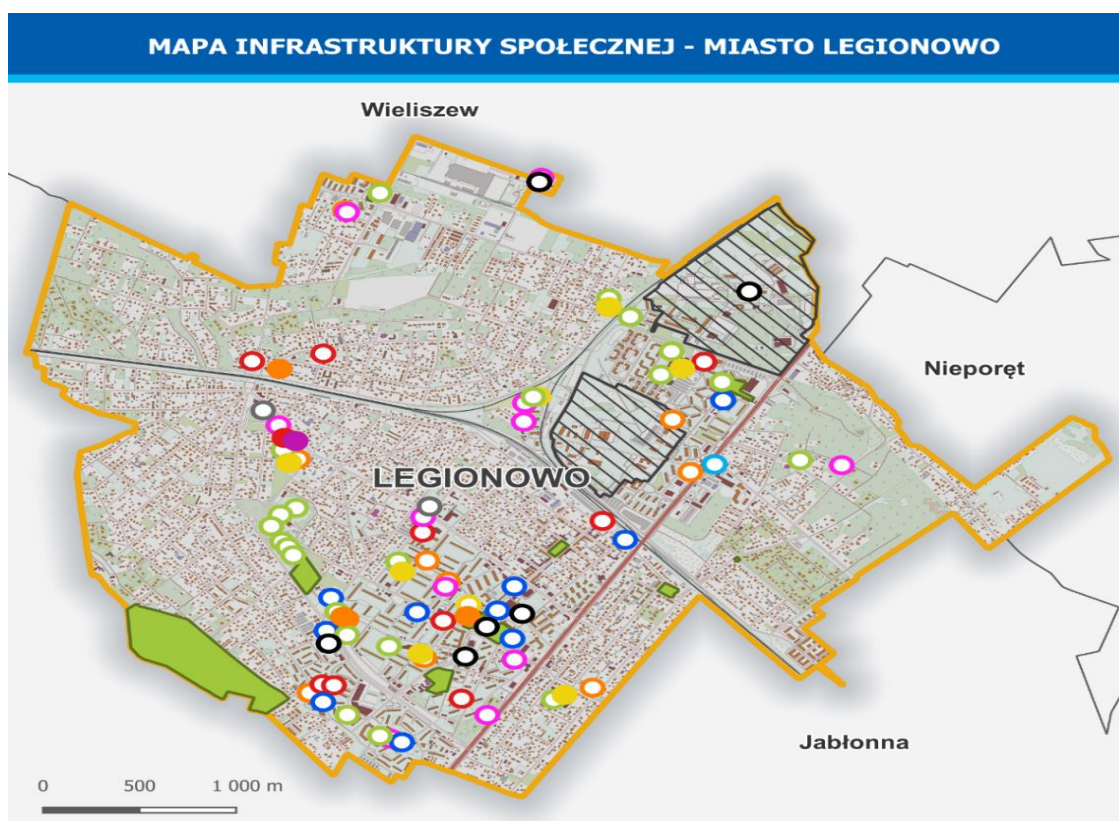
Poza tym dla mieszkańców miasta dostępne są ogólnodostępne boiska do gier zespołowych (głównie piłki nożnej, koszykówki), występujące w postaci pojedynczego obiektu lub kompleksów boisk, zlokalizowane na terenie szkół, jak i w obrębie ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych.

Jednym z aspektów oceny jakości życia w miastach, jest także obecność przestrzeni służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu (skwerów, parków, lasów). Nie są one typowymi usługami publicznymi, jednak z punktu widzenia rozwoju społecznego mieszkańców miasta pełnią pewną funkcję w kształtowaniu wysokiej jakości życia. Znaczenie obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej oraz przestrzeni sprzyjających aktywnemu spędzaniu

¹⁶<https://gsl.nfz.gov.pl/GSL>.

czasu dla poszczególnych grup pokoleniowych jest zróżnicowane (każda grupa wiekowa za ich pośrednictwem realizuje różne aktywności).

Zważając na powyższe, mieszkańcy miasta mają możliwość zaspokojenia większości podstawowych potrzeb w miejscu swojego zamieszkania, tj. bez konieczności realizacji wyjazdów do innych miejscowości, czy sąsiednich gmin. Ze względu na dogodne położenie względem stolicy województwa (stosunkowo niewielką odległość, ok. 23 km mierzoną w linii prostej od centrum Legionowa do centrum Warszawy) i dobre skomunikowanie ze stolicą województwa mazowieckiego – miasto posiada dobrą dostępność (rozumianą tu jako niewielką odległość przestrzenną) do wyspecjalizowanych usług publicznych wyższego rzędu z zakresu szkolnictwa wyższego, kultury wysokiej, czy specjalistycznej opieki zdrowotnej. Dobra dostępność do podstawowych elementów infrastruktury społecznej jest dla obecnych, jak i potencjalnych mieszkańców miasta jednym z ważniejszych uwarunkowań wpływających na ocenę jakości zamieszkania i życia. Możliwość korzystania z wszelkiego rodzaju infrastruktury odpowiadającej potrzebom wszystkich grup wiekowych w miejscu zamieszkania stanowi istotną przewagę konkurencyjną miasta wobec sąsiednich gmin. W modelu zakłada się dalszy rozwój infrastruktury społecznej m.in. poprzez budowę nowych obiektów, rozbudowę obecnych, tworzenie nowych miejsc poprzez adaptację istniejących obiektów (pierwotnie o innym przeznaczeniu) oraz poprzez doposażanie obiektów.

LEGENDA

Główne elementy infrastruktury społecznej

Placówki publiczne

- placówki opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobek i filia)
- placówki wychowania przedszkolnego (przedszkola)
- placówki kultury (muzeum, biblioteki, ośrodki kultury oraz ich filie)
- placówki pomocy społecznej
- placówki ochrony zdrowia - podstawowa opieka zdrowotna
- placówka ochrony zdrowia - szpital
- obiekty infrastruktury służącej aktywności fizycznej
- jednostki administracji publicznej
- placówki z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego
- placówki oświatowe - szkolnictwo podstawowe
- placówki oświatowe - szkolnictwo ponadpodstawowe
- placówka oświatowa - szkolnictwo specjalne
- placówka oświatowa - poradnia psychologiczno-pedagogiczna
- przestrzeń służąca aktywnemu spędzaniu wolnego czasu (parki, skwery, Las Ludwisiński)

Pozostałe oznaczenia

granica administracyjna - miasto Legionowo granice administracyjne gmin	granice terenów na których gmina nie ma bezpośredniego wpływu na sposób zagospodarowania (tereny zamknięte MON, tereny Centrum Szkolenia Policji)

Rysunek 5. Rozmieszczenie obiektów infrastruktury społecznej na terenie Miasta Legionowo

Źródło: opracowanie własne.

Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Miasto Legionowo w zakresie infrastruktury technicznej posiada niewielkie zewnętrzne powiązania z innymi gminami. Związane są one z przebiegającymi przez teren miasta do sąsiadujących jednostek, liniami elektroenergetycznymi 110 kV (wysokiego napięcia):

- Legionowo 1 – Legionowo 2 i druga linia elektroenergetyczna 110 kV biegnąca w tej samej relacji, niemalże równolegle do wspomnianej linii,
- Legionowo 1 – Legionowo Cegielnia,
- Białotłęka – Legionowo Cegielnia.

Na obszarze miasta energia elektryczna jest rozprowadzana poprzez linie średniego napięcia bezpośrednio do odbiorców lub do poszczególnych stacji transformatorowych, z których wyprowadzona jest sieć niskiego napięcia. Potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju sieci/nowych przyłączy do niej związane są głównie z nowo powstającą zabudową mieszkaniową. W celu zwiększenia niezawodności dostaw operator sieci sukcesywnie prowadzi prace modernizacyjne.

Zaopatrzenie w wodę i gospodarka ściekowa

Na terenie miasta działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków prowadzone jest przez lokalne Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Legionowo”. Sieć wodociągowa oraz kanalizacyjna jest tu sukcesywnie modernizowana i rozwijana m.in. w związku z nadal intensywnym rozwojem budownictwa mieszkalnego. Podejmowane od wielu lat działania mają na celu stworzenie sprawnego i efektywnego systemu wodno-kanalizacyjnego.

Na terenie miasta zlokalizowane są 3 ujęcia wody (Jagiellońska, Piaski, Łajski). Możliwości produkcyjne wszystkich ujęć zapewniają z zapasem pokrycie zapotrzebowania miasta w wodę dla wszystkich obecnych i przyszłych odbiorców. Z sieci wodociągowej korzysta 94,7 ogółu ludności miasta (dane PWK Legionowo).

Ścieki wytwarzane w obrębie miasta najczęściej odprowadzane są do oczyszczalni „Czajka” w Warszawie. Pewna część nieczystości płynnych pochodzących z nieruchomości mieszkańców

miasta (wyposażonych w przydomowe zbiorniki bezodpływowe) kierowana jest zaś za pośrednictwem wozów asenizacyjnych do Punktu Zlewnego „Łajski”.

Z sieci kanalizacyjnej korzysta 99,1% ogółu ludności miasta (PWK Legionowo). Aby zapewnić ciągłość odprowadzanych ścieków od odbiorców, na terenie miasta prowadzony jest monitoring i czyszczenie kanałów sanitarnych, na podstawie których wykonywane są oceny stanu technicznego sieci i planowane prace remontowe lub modernizacyjne.

Zaopatrzenie w gaz i ciepło

Miasto zaopatrywane jest w gaz pochodzący z systemu krajowego wysokiego ciśnienia i doprowadzany z punkt wejścia Jabłonna, znajdującego się na terenie sąsiedniej gminy. Z dostaw gazu korzysta 80,5% ogółu ludności miasta (dane GUS za rok 2023). Gaz dostarczany jest mieszkańcom m.in. dla celów komunalno-bytowych, ogrzewania mieszkań, czy na potrzeby drobnego przemysłu i usług. Rokrocznie przybywa sieci gazowej na terenie miasta i nowych przyłączy gazowych oraz wzrasta żucie gazy w celach grzewczych.

Większość budynków mieszkalnych wielorodzinnych i obiektów przemysłowych na terenie miasta zaopatrywana jest w energię ciepłą z ciepłowni (o mocy ponad 50 MW) należącej do Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o. Ciepłownia zlokalizowana jest w północno-wschodniej części miasta. Spółka zarządzająca ciepłownią od wielu lat inwestuje w nowoczesne technologie i stale rozbudowuje sieć ciepłowniczą. W przypadku indywidualnych odbiorców z obszaru miasta ciepło uzyskiwane jest również za pośrednictwem kotłów gazowych, kotłów opalanych węglem, drewnem, olejem. W celach grzewczych wykorzystywane są także piece elektryczne, czy też kolektory słoneczne. Niemniej miasto stale wspiera swoich mieszkańców dotacjami w zakresie wymiany pieców na paliwa stałe na nowoczesne piece gazowe, olejowe lub pompy ciepła oraz dotacji na przyłączenie nieruchomości do miejskiej sieci gazowej.

Gospodarka odpadami

Miasto posiada uporządkowany system gospodarki odpadami (segregacja zbieranych odpadów). Zapewnia również odbiory odpadów wielkogabarytowych, elektrośmieci i odpadów tekstylnych. Na jego terenie obecnie prowadzony jest jeden punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), który planowany jest do rozbudowy (analizowana

jest lokalizacja pod realizację przedmiotowej inwestycji oraz możliwość uzyskania dotacji na wybudowanie nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych).

Z uwagi na przyjętą skalę opracowania i ogólny charakter modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (jego uproszczony graficzny obraz) nie wskazuje się w nim w sposób szczegółowy poszczególnych elementów sieci wodociągowej i ujęć wody, sieci kanalizacyjnej i punktu zlewnego, sieci gazowej (gazociągów średniego i niskiego ciśnienia), sieci ciepłowniczej oraz linii elektroenergetycznych (średniego i niskiego napięcia).

Komunikacja i powiązania transportowe

Legionowo charakteryzuje się bardzo dobrym poziomem skomunikowania drogowego (mając możliwość szybkiego włączenia się do krajowej sieci dróg szybkiego ruchu) i kolejowego. Przez teren miasta przebiegają szlaki komunikacyjne, takie jak:

- droga krajowa nr 61 klasy GP – bezpośredni dojazd do Warszawy oraz drogi ekspresowej S8 i drogi krajowej DK7 (pośrednio S7). W kierunku północnym dojazd do Ostrołęki, Ełku, Suwałk i przejścia granicznego z Litwą (Budzisko);
- droga wojewódzka nr 632 klasy G – bezpośredni dojazd do Nasielska, Nowego Miasta i Płońska oraz drogi ekspresowej S7. W kierunku południowo-wschodnim dojazd do Marek i dalej przez DW629 do Warszawy;
- linia kolejowa nr 9 (Warszawa Wschodnia – Gdańsk Główny,) kategoria: magistralna;
- linia kolejowa nr 10 (Legionowo – Tłuszcz), kategoria: pierwszorzędna;
- linia kolejowa nr 456 (Warszawa Praga – Chotomów), kategoria: magistralna.

Rysunek 6. Główne elementy sieci transportowej

Źródło: opracowanie własne.

Konsekwencją obecności linii kolejowych jest to, że budowle i budynki mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy obszaru kolejowego, z tym że odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20 m (zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2003 roku o transporcie kolejowym).

W kontekście transportu publicznego najistotniejsze znaczenie dla miasta mają bardzo dobrze funkcjonujące i szybkie połączenia komunikacyjne z Warszawą (Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie, Koleje Mazowieckie, Szybka Kolej Miejska, PKP), która stanowi cel sam w sobie, ale jest również głównym węzłem komunikacyjnym w kraju, integrującym wszystkie gałęzie transportu. Oferta kierunków z Warszawy jest bardzo szeroka zarówno w kontekście połączeń krajowych, jak i zagranicznych (niezależnie od środka transportu). Warto

wspomnieć także o bardzo dobrym usytuowaniu miasta względem głównych portów lotniczych w kraju. Do portu Warszawa Modlin można dostać się w przeciągu 25-30 minut korzystając z trzech kierunków (DW630, DW631 lub DW632/DK62), natomiast na lotnisko Chopina w Warszawie w ciągu 45 minut (DK61).

Przez teren miasta przebiegać ma planowana nowa linia kolejowa, która ma być realizowana przez spółkę PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach zadania pod nazwą „Zwiększenie przepustowości na odcinku Warszawa Wschodnia-Nasielsk (Kątno/Świercze)”. Według stanu wiedzy na moment opracowywania niniejszej Strategii – do dalszej analizy wybrano korytarz nr 4 w dwóch wariantach realizacyjnych¹⁷. Zakłada on budowę tunelu kolejowego na całym odcinku biegnącym przez Legionowo (w tym pod Centrum Szkolenia Policji oraz pod linią kolejową nr 10).

Wśród postulatów i rekomendacji zawartych w PZPWM¹⁸ dotyczących transportu kolejowego w granicach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy wymieniono remont linii nr 10 na odcinku Legionowo – Wieliszew, a także budowę dodatkowych torów na liniach kolejowych wychodzących z Warszawy m.in. w kierunku Legionowa. Z kolei w tabeli inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie dróg krajowych wyróżniono inwestycję związaną z budową wiaduktu w Legionowie na DK61 (etap III). Inwestycja ta ujęta jest w Rządowym Programie Budowy Dróg Krajowych do 2030 roku (z perspektywą do 2033 roku). Ponadto we wspomnianym PZPWM zwrócono uwagę na ustalenia „Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa mazowieckiego”, w którym miasto Legionowo, jako jedna z kilku lokalizacji na terenie województwa mazowieckiego wskazane zostało do rozmieszczenia węzłów przesiadkowych o charakterze lokalnym.

Połączenie Legionowa z wybranymi miejscowościami z obszaru powiatu legionowskiego zapewnia Bezpłatna Komunikacja Powiatu Legionowskiego (za pośrednictwem przewozów autobusowych), która prowadzi 4 linie (7P, 8P, 9P, 10P).

Ważne ogniwo dla obsługi komunikacyjnej wewnątrz miasta pełni darmowa komunikacja Legionowa, finansowana przez budżet miasta. Obejmuje ona cztery linie kursujące na

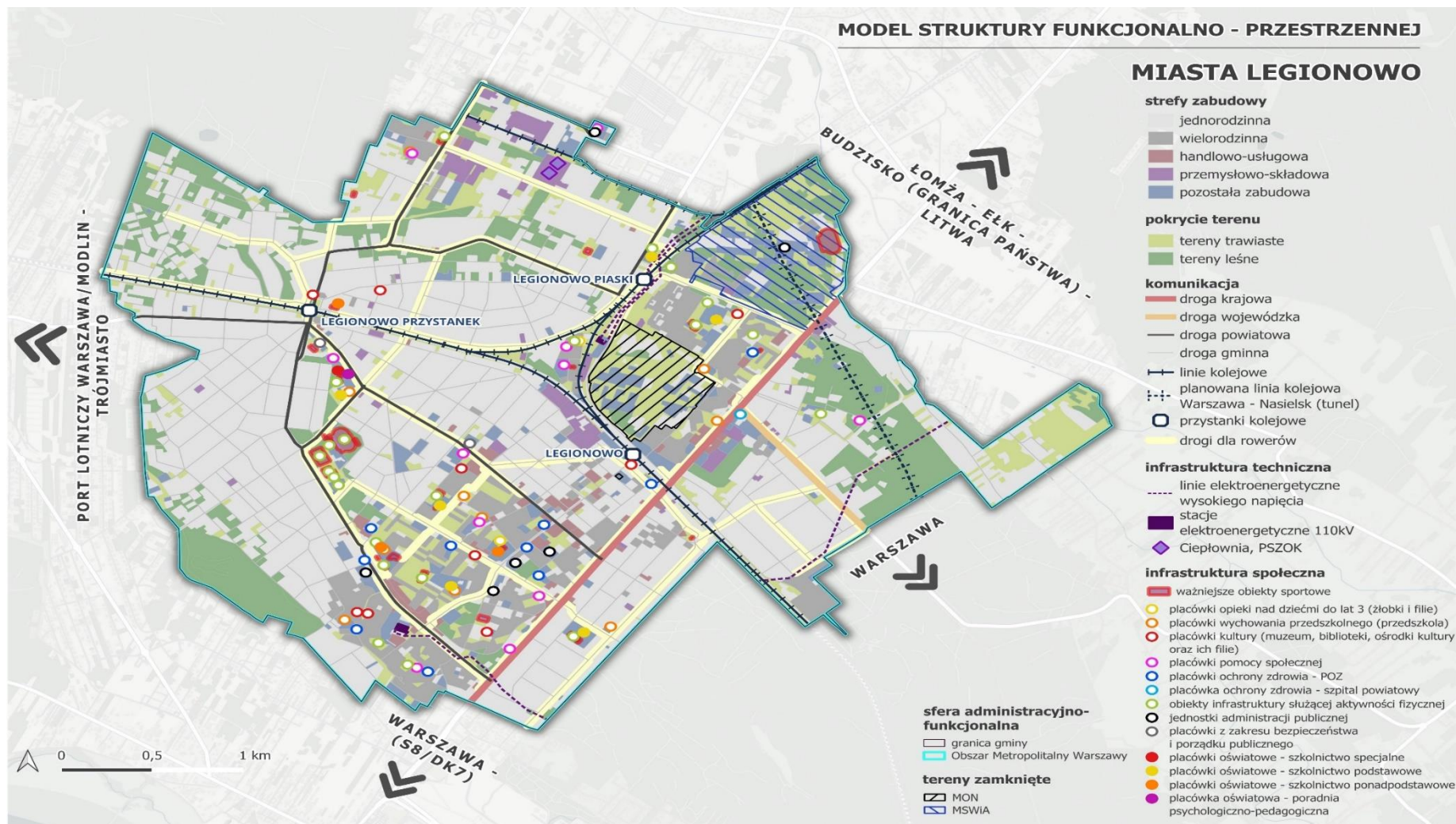
¹⁷ Z uwagi na brak przewidywalności co do faktycznej budowy linii kolejowej.

¹⁸ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

większości osiedli (D1, D2, D3, D4). Z budżetu miasta dofinansowywane są również kursy na liniach obsługiwanych przez innych przewoźników na terenie miasta: Koleje Mazowieckie, Szybka Kolej Miejską w Warszawie oraz Warszawski Transport Publiczny.

Sfera gospodarcza

Na terenie miasta Legionowo działalność prowadzi blisko 9 tys. podmiotów wpisanych do rejestru REGON (dane GUS na rok 2024). W głównej mierze są to mikroprzedsiębiorstwa, co jest zjawiskiem typowym dla zdecydowanej większości gmin w kraju. Największe podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie miasta należą do grupy o liczbie zatrudnionych na poziomie 250-999 pracowników (znajdują się w niej 3 zakłady). Główne tereny rozwojowe stref gospodarczych zlokalizowane są w północnej części gminy, przy granicy z gminą Wieliszew oraz w części centralnej, w pobliżu głównego przystanku kolejowego. To jedyne tereny, na których zgodnie z przeznaczeniem w obowiązujących Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego dopuszczona jest lokalizacja zabudowy produkcyjnej i składowo – magazynowej (nie licząc terenów usług). Podstawowym problemem pozostaje brak wolnej przestrzeni dla lokalizacji nowych terenów przemysłowych. Co istotne, na terenie miasta nie ma zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Rysunek 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Legionowo

Źródło: opracowanie własne.

II.4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje dla miasta Legionowo w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki zostały określone na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Zważając na powyższe, przyjęto podział rekomendacji na następujące bloki tematyczne, tj. dotyczące:

1. ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
2. ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
3. kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
4. zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
5. zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
6. kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
7. zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
8. zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
9. zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
10. zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

II.4.2.1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Ustala się kształtowanie zagospodarowania przestrzeni miasta zgodnie z zasadami przyjętymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają prawie 100% jego obszaru. Na terenie miasta występują tereny niezabudowane, przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, które stanowią rezerwę dla nowej zabudowy. Tereny te koncentrują się zwłaszcza w osiedlach Bukowiec C, III Parcela, Łajski (dla zabudowy jednorodzinnej) oraz punktowo na osiedlu Jagiellońska i

Centrum (dla zabudowy wielorodzinnej). Inwestycje w tkankę infrastrukturalną miasta należy prowadzić z zachowaniem ładu przestrzennego oraz poszanowaniem terenów zieleni – co jest szczególnie ważne dla miasta charakteryzującego się gęstą zabudową na małej powierzchni.

II.4.2.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Należy dążyć do realizacji inwestycji celu publicznego z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych (zwłaszcza jeżeli to możliwe, poza terenami leśnymi), w sposób zbieżny z kierunkami rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta (w tym terenów mieszkaniowych).

Istotne jest, aby lokalizowanie inwestycji celu publicznego odbywało się w sposób zapewniający bardzo dobrą dostępność dla jak największej części mieszkańców miasta. Zorientowanie inwestycji na potrzeby mieszkańców stanowić powinno jedną z głównych przesłanek na etapie ustalania przebiegu bądź lokalizacji.

II.4.2.3. Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Handel wielkopowierzchniowy rozumiany jest jako handel w obiektach o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², o których mowa w art. 2 pkt 27 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rozmieszczenie obiektów tego rodzaju w przestrzeni miasta określone zostanie w Planie Ogólnym Gminy, będącym dokumentem o charakterze aktu prawa miejscowego, wiążącego na terenie miasta. Strefą planistyczną dedykowaną dla omawianych obiektów będzie strefa handlu wielkopowierzchniowego lub strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (z terenami handlu wielkopowierzchniowego w profilu dodatkowym).

Rekomenduje się lokalizację tego typu obiektów co najmniej w dwóch częściach miasta (zwłaszcza na obszarach o dużej koncentracji funkcji usługowych, w pobliżu ciągów komunikacyjnych oraz w rejonach tworzących centra lokalne).

Projektowanie nowych obiektów handlu wielkopowierzchniowego należy prowadzić z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań przestrzennych w taki sposób, aby zminimalizować potencjalne uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej oraz środowiska.

II.4.2.4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków polegać będzie na działaniach podejmowanych przez organy administracji publicznej. Z uwagi na brak rejestru dóbr kultury współczesnej na terenie miasta nie wskazuje ustaleń i rekomendacji w tym zakresie.

W zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków zakłada się:

- ochronę na terenie miasta obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- ochronę na terenie miasta obiektów wpisanych do ewidencji zabytków,
- ochronę na terenie miasta stanowisk archeologicznych,
- kształtowanie na terenie miasta nowej architektury z poszanowaniem cech architektury regionalnej,
- rewaloryzację zabytków i możliwość ich adaptacji na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne lub inne cele społeczne.

Obiekty zabytkowe podlegają ochronie na podstawie obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Szczegółowe zasady ich zagospodarowania, w tym zakazy, nakazy oraz zalecenia konserwatorskie, zostaną określone na etapie sporządzania aktów planowania przestrzennego.

II.4.2.5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Zakłada się:

- ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego,
- podejmowanie wszelkich działań na rzecz poprawy stanu powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego (m.in. wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne lub odnawialne, popularyzacja odnawialnych źródeł energii, prowadzenie, promowanie energooszczędnego budownictwa, wspieranie termomodernizacji, realizacja uchwał antysmogowych),
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w celu łagodzenia skutków zmian klimatu, poprawy jakości powietrza,

- tworzenie i organizacja nowych terenów zielonych (zwiększanie powierzchni w mieście), m.in. poprzez tworzenie pasów zieleni wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, parków miejskich, skwerów, łąk kwietnych,
- ochronę bioróżnorodności na terenie miasta,
- ograniczanie ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowiska, zwłaszcza na obszarach zabudowy jednorodzinnej (np. zachęcanie i wspieranie mieszkańców do posiadania przydomowych kompostowników),
- wspieranie wszelkich działań edukacyjnych i promowanie inicjatyw obywatelskich (m.in. w zakresie sadzenia drzew, zakładania łąk kwietnych),
- zachowanie walorów krajobrazowych środowiska poprzez harmonizowanie nowej zabudowy z otoczeniem.

II.4.2.6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rolnictwo na terenie miasta odgrywa marginalną rolę. W związku z tym w zakresie kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie wprowadza ustaleń i rekomendacji.

Lasy stanowią natomiast ważny element jego systemu przyrodniczego miasta (np. Las Ludwisiński). W zakresie leśnej przestrzeni produkcyjnej zakłada się zachowanie i ochronę istniejących na terenie miasta terenów lasów oraz ich wykorzystanie głównie na potrzeby rekreacji i wypoczynku przy uwzględnieniu poszanowania zasad ochrony środowiska.

II.4.2.7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie kierunków rozwoju systemów komunikacji:

Kierunki rozwoju systemów komunikacji powinny opierać się na zachowaniu spójności wewnętrznej terenu miasta – rozumianej jako zapewnienie dogodnego dostępu do usług publicznych oraz terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych dla mieszkańców, oraz utrzymania wysokiego poziomu dostępności zewnętrznej – rozumianej jako budowanie powiązań w relacjach zewnętrznych, na poziomie krajowym i międzynarodowym.

W przypadku spójności wewnętrznej za kluczowe uwarunkowania należy uznać:

- utrzymywanie wysokiej sprawności połączeń realizowanej przez samorząd miasta darmowej komunikacji miejskiej,

- zapewnienie drożności i przepustowości miejskiego układu komunikacyjnego wzdłuż głównych arterii drogowych,
- rozwój infrastruktury rowerowej mającej na celu podniesienie atrakcyjności przemieszczania się pojazdami i urządzeniami innymi niż samochody osobowe,
- rozwój i modernizację infrastruktury dla pieszych.

W przypadku dostępności zewnętrznej za kluczowe uwarunkowania należy uznać:

- częste i szybkie połączenia komunikacyjne z Warszawą oraz z portem lotniczym Warszawa Modlin,
- zapewnienie możliwości szybkiego włączenia się do krajowej i europejskiej sieci dróg szybkiego ruchu.

W zakresie zaopatrzenia w wodę:

- rozwój i modernizację sieci wodociągowej zgodnie z aktualnymi potrzebami, umożliwiającą bezawaryjną dostawę wody do obecnych i przyszłych odbiorców,
- ochronę ujęć wody.

W zakresie gospodarki ściekami:

- rozwój i modernizację systemu sieci kanalizacyjnej (dopuszcza się realizację indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, tylko w miejscach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie niemożliwa).

W zakresie gospodarki odpadami:

- realizację gospodarki odpadami zgodnie z planami gospodarki odpadami oraz aktualnymi aktami prawa miejscowego z zakresu utrzymania czystości i porządku,
- doskonalenie stosowanego systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- wspieranie segregacji odpadów u źródła i dalszy rozwój punktów selektywnej zbiórki odpadów (PSZOK),
- ograniczanie ilość odpadów biodegradowalnych w postaci odpadów ogrodowych, kierowanych na składowiska,
- kontynuację prowadzenia działań edukacyjnych w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców dotyczącej prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami,
- promowanie wśród mieszkańców idei ponownego wykorzystania surowców,

W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej:

- rozwój i prowadzenie działań modernizacyjnych na sieci elektroenergetycznej służących zapewnieniu bezpieczeństwa (niezawodności) dostaw i produkcji energii, dostosowanych do potrzeb mieszkańców,
- w miarę możliwości kablowanie istniejących napowietrznych linii energetycznych wpływających dysharmonizująco na krajobraz i powodujących pewne ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w ich przebiegu,
- rozwój lokalnych inteligentnych systemów zarządzania energią,
- promowanie rozwiązań opartych na różnych źródłach energii i sieciach niskoemisyjnych,
- zwiększenie poziomu wykorzystania OZE w produkcji energii,
- poprawę efektywności energetycznej obiektów (obniżenie zużycia energii w obiektach mieszkalnych i komercyjnych).

W zakresie infrastruktury ciepłowniczej:

- sukcesywne zastępowanie paliw stałych w istniejących kotłowniach i paleniskach indywidualnych proekologicznymi systemami ogrzewania, w tym opartymi na odnawialnych surowcach energetycznych,
- dążenie do objęcia zbiorczym systemem zaopatrzenia w ciepło jak największej liczby mieszkańców miasta,
- wprowadzanie w nowej zabudowie proekologicznych i niskoemisyjnych urządzeń lub źródeł ciepła,
- ograniczenie ilości zużywanego ciepła, poprzez wspieranie i przeprowadzanie termomodernizacji budynków, zarówno użyteczności publicznej, jak i mieszkaniowych.

W zakresie infrastruktury gazowej:

- sukcesywną rozbudowę i modernizację istniejącej sieci gazowej.

W zakresie infrastruktury społecznej:

- rozwój infrastruktury społecznej podparty przesłankami merytorycznymi (m.in. odpowiadający potrzebom mieszkańców) i ekonomicznymi,

- zapewnienie wysokiej jakości i dobrego dostępu do infrastruktury społecznej na terenie miasta,
- niwelowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych ograniczających dostęp do przestrzeni i infrastruktury społecznej.

II.4.2.8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Na terenie miasta nie planuje się lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW. Niemniej w przypadku zaistnienia takiej potrzeby ich realizacja może nastąpić wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie. Lokalizacja urządzeń, w zależności od ich rodzaju (w tym OZE), specyfikacji, zastosowanej technologii wymagać będzie spełniania m.in. warunków lokalizacyjnych (określonych w przepisach prawa), jak i uzależniona będzie od oceny wpływu inwestycji na środowisko i warunki życia ludzi.

Rekomenduje się lokalizowanie tego rodzaju urządzeń na obszarze o niskim potencjale funkcjonalnym, poza strefami zabudowy mieszkaniowej, np. w sąsiedztwie istniejącej infrastruktury energetycznej.

II.4.2.9. Ustalenia i rekomendacje w zakresie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, chyba że przeprowadzona procedura wykazałaby brak negatywnego wpływu na środowisko (z wyłączeniem obiektów celu publicznego, w szczególności infrastruktury technicznej i dróg).

Ostateczna realizacja danego przedsięwzięcia uzależniona będzie od wpływu planowanej działalności na środowisko i warunki życia ludzi, który należy określić na podstawie stosownych dokumentów z zakresu ocen oddziaływania na środowisko.

II.4.2.10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie miasta wyznaczono dwa obszary rewitalizacji o szczególnie dużej koncentracji negatywnych zjawisk i znaczeniu dla rozwoju lokalnego: osiedle Kozłówka (0,7% powierzchni

gminy, 1,88% mieszkańców miasta) oraz osiedle Młodych (odpowiednio 0,6% i 3,13%). Łącznie obszar rewitalizacji obejmuje 1,3% powierzchni miasta i zamieszkuje go 5,01% jego mieszkańców. Obszary te wymagają inwestycji m.in. w modernizację budynków komunalnych, rozwój infrastruktury społecznej i kulturalnej. Zasady kształtowania zagospodarowania na omawianych obszarach określone zostaną w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Miejskiej Legionowo do 2035 roku, w którego sprawie Rada Miasta Legionowo podjęła uchwałę nr XII/170/2025 z dnia 29 kwietnia 2025 roku w sprawie przystąpienia do opracowania dokumentu. Będzie się on odnosił do obszaru rewitalizacji wyznaczonego uchwałą nr IV/43/2024 Rady Miasta Legionowo z dnia 28 sierpnia 2024 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Miejskiej Legionowo – obejmującego wspomniane osiedle Kozłówka i osiedle Młodych.

Na terenie miasta Legionowo nie wskazuje się terenów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji – jednak dopuszcza się podjęcie tych działań w przypadku stwierdzenia wystąpienia problemów związanych z zanieczyszczeniem gleb lub wód gruntowych, a także w związku z zaplanowaniem procesu przywrócenia lub nadania nowych funkcji przestrzeniom zdegradowanym.

II.5. Kierunki rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej

- budowa sieci wodociągowych i odcinków kanalizacji sanitarnej w celu pozyskania nowych odbiorców usług oraz w celu zapewnienia wzrostu efektywności dostaw wody i odbioru ścieków,
- powiększenie liczby odbiorców wody i usług kanalizacyjnych przez podłączanie nowych klientów (stałe dążenie do osiągnięcia wskaźnika zbliżonego do 100% pokrycia Miasta Legionowo usługami wodociągowo-kanalizacyjnymi),
- remont i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody „CSP” wraz ze stworzeniem awaryjnych punktów poboru wody w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych
- wykonanie podłączenia Stacji Strefowej „Polna” u zbiegu ulic: Polnej i Strużańskiej w celu zapewnienia miastu rezerwowego zaopatrzenia w wodę z Wodociągu Północnego,
- wykonanie dodatkowych połączeń sieci wodociągowej pomiędzy poszczególnymi strefami (m.in. pod torami kolejowymi i Drogą Krajową nr 61),

- zapewnienie wyposażenia terenów przeznaczonych w MPZP pod budownictwo mieszkaniowe w infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną,
- wprowadzenie nowych metod dezynfekcji wody (np. za pomocą lamp UV), dla podniesienia jakości wody oraz wyeliminowania zagrożeń i obciążeń dla środowiska wynikających z wykorzystywania wyłącznie odczynników chemicznych,
- rozbudowę Zintegrowanego Systemu Zarządzania Infrastrukturą Techniczną Przedsiębiorstwa (GIS),
- dokonywanie zamian nieruchomości zbędnych i pozyskiwanie w zamian nieruchomości planowanych do wykorzystania w działalności Przedsiębiorstwa,
- przejęcie na własność majątku od Miasta Legionowo i Spółek miejskich, wykorzystywanego lub planowanego do wykorzystania w prowadzeniu działalności podstawowej, w tym pozyskanie nieruchomości na wykonywanie nowych ujęć wód podziemnych,
- dbałość o wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań i wdrażanie nowoczesnych technologii w produkcji i sferze bezpieczeństwa,
- prowadzenie akcji edukacyjnych, mających na celu promocję zdrowego trybu życia i świadomości ekologicznej wśród lokalnej społeczności,
- systematyczne działania zmniejszające stopień wrażliwości gminy i Przedsiębiorstwa na potencjalne zagrożenia,
- systematyczną modernizację istniejącej infrastruktury w celu zapewnienia niezakłóconego świadczenia usług przy rosnącej intensywności zabudowy na terenie Gminy Miejskiej Legionowo,
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej służącej zapewnieniu bezpieczeństwa funkcjonowania miasta, w tym rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowej, z udziałem PWK „Legionowo” Sp. z o.o.

II.6. Ustalenia związane z art. 326 Prawa wodnego

Plan gospodarowania wodami

W obrębie gminy wyodrębniono następujące jednolite części wód:

Tabela 2. Jednolite części wód w obrębie Gminy Miejskiej Legionowo

Jednolite części wód powierzchniowych (jcwp)	Status	Stan	Cel środowiskowy
RW20001525992 Struga Jabłonna	NAT - naturalna część wód	stan chemiczny dobry	dobry stan ekologiczny i chemiczny
RW2000152674Kanał Bródnowski Dolny	SCW - sztuczna część wód	stan chemiczny dobry	dobry potencjał ekologiczny; dobry stan chemiczny
RW2000102676 Dopływ z Kałuszyna	SZCW - silnie zmieniona część wód	stan chemiczny dobry	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny, o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny
Jednolite części wód podziemnych (jcwpd)	Ogólna ocena stanu	Ogólna ocena stanu	Cel środowiskowy
GW200054	dobry stan chemiczny, ilościowy i ogólny	dobry stan chemiczny, ilościowy i ogólny	dobry stan chemiczny i ilościowy

Źródło: „Przegląd i generowanie Kart Charakterystyk”, karty.apgw.gov.pl:4200/informacje [dostęp: 23.11.2025].

Dla wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych stwierdzono zagrożenie w zakresie oceny nieosiągnięcia celów środowiskowych, dla wód podziemnych – brak zagrożenia.

W II aktualizacji „Planu gospodarowania wodami” na obszarze dorzecza Wisły dla Miasta Legionowo przewidziano działania jedynie dla JCWP Dopływ z Kałuszyna. Polegają one na analizie sposobu prowadzenia działań restytucyjnych z uwzględnieniem zachowania funkcji cieku oraz realizacja działań restytucyjnych na podstawie przeprowadzonej analizy (RZGW Warszawa). Z kolei dla JCWPd GW200054 przewidziano reambulację dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki dla ustanowienia stref ochronnych zbiornika wód podziemnych w utworach czwartorzędowych GZWP 222 - Dolina Środkowej Wisły (PSH).

Wstępna ocena ryzyka powodziowego, mapy zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego

Opisano w rozdz. II.4.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym

Opisano w rozdz. II.4.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

W „Planie przeciwdziałania skutkom suszy”, przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku, wskazano, że Gmina Miejska Legionowo została sklasyfikowana jako jednostka:

- ekstremalnie zagrożona suszą atmosferyczną,
- umiarkowanie zagrożona suszą hydrologiczną,
- słabo zagrożona suszą hydrogeologiczną,
- słabo i ekstremalnie zagrożona suszą rolniczą.

Według klasy łącznego zagrożenia suszą obszar miasta, został zakwalifikowany jako słabo i silnie zagrożony suszą. Niemniej w dokumencie tym nie zidentyfikowano dla jednostki żadnych zadań inwestycyjnych zmierzających do zwiększenia retencji i wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy.

III. Wdrażanie strategii

III.1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Za wdrażanie zapisów Strategii odpowiada organ wykonawczy gminy, czyli Prezydent Miasta. Prezydent wykonuje swoje obowiązki poprzez aparat urzędniczy, przy czym najistotniejszą rolę w koordynowaniu procesu realizacji zapisów Strategii będzie pełnił Referat Strategii i Funduszy Zewnętrznych. Referat ten będzie odpowiadał m.in. za: bieżącą koordynację procesu realizacji działań strategicznych, przygotowanie raportów ewaluacyjnych, współpracę z partnerami oraz nadzorowanie przygotowania projektów dokumentów wykonawczych. Na bieżąco będzie on współpracował z innymi komórkami merytorycznymi Urzędu Miasta, a także jednostkami organizacyjnymi czy spółkami gminnymi, które odpowiadają za realizację przyporządkowanych im merytorycznie zadań.

Od samego początku w przygotowanie Strategii zaangażowana jest Rada Miejska. Jej zaangażowanie rozpoczęło się na etapie podjęcia uchwały o przystąpieniu do opracowania

strategii rozwoju oraz określenia harmonogramu prac nad tym dokumentem, a proces wieńczy uchwała o przyjęciu strategii. Rada Miejska jest jednak zaangażowana w cały proces wdrażania strategii – poprzez podejmowane przez nią uchwały (od budżetowej przez inne, dotyczące np. programów realizujących założenia strategii).

Strategia rozwoju to dokument o charakterze ogólnym, wskazujący jedynie kierunki rozwoju. Bardziej szczegółowe działania znajdują się i będą uwzględniane w tzw. dokumentach wykonawczych – planach, programach i harmonogramach. Przykładowe dokumenty wykonawcze to:

- gminny program rewitalizacji – obejmuje działania mające na celu ożywienie społeczno-gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy.
- plany inwestycyjne – wskazują konkretne przedsięwzięcia infrastrukturalne i ich harmonogramy.
- programy wspierania przedsiębiorczości – zawierają działania mające na celu rozwój lokalnych firm, wsparcie dla start-upów i tworzenie miejsc pracy.
- strategie i programy odnoszące się do rozwiązywania problemów społecznych – przedstawiające (w zależności od rodzaju dokumentu) bardziej skonkretyzowane plany gminy w danej sferze lub kierunki działań.

Ważne jest, aby dokumenty wykonawcze spełniały następujące kryteria:

- dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie,
- dokumenty należy przygotowywać z uwzględnieniem zadań dostępności,
- każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom społecznym,
- każdy dokument wykonawczy musi zachować spójność z zapisami niniejszej Strategii oraz strategią rozwoju województwa mazowieckiego, a jego horyzont czasowy nie powinien przekraczać okresu obowiązywania niniejszej strategii,
- każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako główną, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki,
- dokumenty wykonawcze mogą być przygotowane przez ekspertów, na zlecenie jednostki przewodniej, jednak przy jej aktywnym udziale i pod jej bieżącym nadzorem.

Najbardziej efektywną metodą służącą do oceny realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia jest ewaluacja, czyli badanie prowadzone w celu oszacowania skuteczności realizacji Strategii oraz jej oddziaływania w odniesieniu do celów strategicznych. Celem ewaluacji jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji).

Ewaluacja to ocena jakości i wartości interwencji publicznej pod kątem jej rezultatów i potrzeb, które ma zaspokoić. Celem ewaluacji jest określenie adekwatności, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości interwencji publicznych podjętych w związku z realizacją Strategii. Ewaluacja jako narzędzie planowania i zarządzania strategicznego powinna koncentrować się na rezultatach i wynikach oraz na ocenie szerszego kontekstu oddziaływania Strategii, a także dostarczać rekomendacji pozwalających efektywniej rozwiązywać realne problemy gminy. Komisja Europejska stosuje i rekomenduje w procesie ewaluacji następujące kryteria: trafność/adekwatność/odpowiedniość, efektywność/wydajność, skuteczność, użyteczność i trwałość.

Ewaluacja tzw. ex ante poprzedziła proces uchwalenia Strategii i pozwoliła na ocenę, czy zaplanowane kierunki interwencji dają szansę na zniwelowanie zdiagnozowanych problemów oraz w wystarczającym stopniu wykorzystuje endogeniczne zasoby gminy.

Z uwagi na okres wdrażania Strategii zasadne jest przeprowadzenia oceny „połówkowej” tzw. mid-term. Celem badania w trakcie realizacji Strategii jest ocena wstępnych wyników interwencji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz systemu wdrażania. Ewaluacja mid-term jest narzędziem służącym podnoszeniu jakości oraz trafności planowania strategicznego, ze względu na możliwość modyfikowania założeń Strategii w trakcie jej realizacji, w przypadku gdy okaże się, że zmiany są niezbędne. Zostaną do niej wykorzystane zarówno wskaźniki analizowane w ramach prac nad diagnozą sytuacji w Gminie Miejskiej Legionowo, jak i wskaźniki przypisane celom strategicznym.

Po zakończeniu okresu realizacji Referat Strategii i Funduszy Zewnętrznych rozważy konieczność i zakres przeprowadzenia ewaluacji ex-post. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich

oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, jak bardzo udało się je osiągnąć. Ewaluacja ex-post powinna obejmować również pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji ex-post służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu kolejnych interwencji rozwojowych.

Strategia podlegać będzie aktualizacji zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, tj. jeżeli wymagać tego będzie sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy (określona przede wszystkim w wyniku prowadzonej ewaluacji) albo gdy będzie to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. W takiej sytuacji przygotowany projekt strategii uwzględniający te zmiany podlega konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa Mazowieckiego, a następnie – przyjęciu przez Radę Miasta.

III.2. Ramy finansowe realizacji Strategii

Uwzględniając zapisy Wieloletniej Prognozy Finansowej, szacunkowy koszt realizacji polityk publicznych do 2035 roku wynosi ponad 4 mld zł¹⁹.

Przewiduje się możliwość finansowania realizacji zapisów Strategii z następujących źródeł:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej (obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym), tj.:

¹⁹ Na podstawie Uchwały Nr XVII/244/2025 z dnia 29 października 2025 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Legionowo na lata 2025–2035.

- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – ukierunkowane na zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystanie nowych technologii, wzrost konkurencyjności MŚP, rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, transformację gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii;
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – mające na celu wspieranie budowy infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju;
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – ukierunkowane na udostępnianie zaawansowanych e-usług, zapewnianie cyberbezpieczeństwa, rozwój gospodarki opartej na danych i wykorzystującej technologie cyfrowe, rozwój współpracy na rzecz cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wspieranie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych;
- Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ) – mające utrzymać wsparcie udzielane w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 głównie w postaci żywności w formie paczek z artykułami spożywczymi lub posiłków oraz poprzez udział w działaniach na rzecz włączenia społecznego;
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – skupiający działania na rzecz m.in. poprawy sytuacji na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia;
- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, tj. program regionalny, określający sposób wydatkowania funduszy europejskich na rzecz rozwoju województwa mazowieckiego;
- inne fundusze ze źródeł europejskich, jak np. fundusze norweskie, fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Społeczny Fundusz Klimatyczny,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych osiedlach Miasta Legionowo.....57

Tabela 2. Jednolite części wód w obrębie Gminy Miejskiej Legionowo.....86

Spis rysunków

Rysunek 8. Wysokość zabudowy w Mieście Legionowo.....33

Rysunek 9. Obszar strategicznej interwencji na poziomie Gminy Miejskiej Legionowo.....52

Rysunek 3. Zmiana liczby ludności w województwie mazowieckim w okresie 2020-2024.....56

Rysunek 10. System przyrodniczy w Gminie Miejskiej

Legionowo.....60

Rysunek 11. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Mieście

Legionowo.....62

Rysunek 12. Rozmieszczenie obiektów infrastruktury społecznej na terenie Miasta

Legionowo.....69

Rysunek 13. Główne elementy sieci

transportowej.....73

Rysunek 14 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta

Legionowo.....76